

Javaslat a KISZ-alapszervezetek átalakítására

Az alapszervezetek helyzetével foglalkozó — a küldöttgyűlést előkészítő — vitadélután március 6-án zajlott le. A megmozduláson az állami és pártvezetés képviselőin, illetve érdeklődőkön kívül néhány alapszervezeti titkár is részt vett.

A résztvevők többségükben úgy látták, hogy alapszervezeti szinten is szükséges változtatni, ez lehetőséget teremt a tartalmi fejlődésre.

Az alapszervezet — amely nem az egyén egyetlen tevékenységi területe az egyetemen — funkciója az, hogy közvetítsen az egyén és az egyetem között, a hallgatók értelmiségévé válásával kapcsolatos érdekeiket kifejezésre juttassa, és törekedjen azok érvényesítésére.

Az érvek és ellenérvek összütésében a következő javaslat jelent meg:

1. Meg kell valósítani a hallgatók hatékony érdekképviseletét a tananyagok bírálata, a vizsgarendszer, a terhelés stb. terén, egyezőval minden rájuk vonatkozó kérdésben. A következő két évben különösen fontos a hallgatók részvétele, érdekeik érvényesítése az oktatás-politikai reform kérdésében.

2. Biztosítani kell a folyamatosságot az alapszervezetekben, a politikai információk áramlásában, a politikai képzésben, hogy megszűnjön az a gyakorlat, hogy minden évfolyam előlről kezdi hasonló dolgok (pl. érdekvédelmi formák) megismerését, felhasználását.

3. A jelenlegi helyzetből való kilépés tartalmi követelménye az egyetemünkön az, hogy a szervezeti élet (pl. az információk to-

vábbítására) működjön. Ehhez a mostani, kb. 100 alapszervezetet és kb. 300 fő alapszervezeti vezetőket radikálisan csökkenteni kell.

Ennek érdekében el kell vetni az „egy csoport, egy alapszervezet” szervezeti formát, és a szakokon kell — maximum 40 fős — alapszervezeteket kialakítani. Politikai eszközökkel kell biztosítani azt, hogy egy-egy alapszervezetben minden évfolyamból vegyenek részt.

Meg kell valósítani, hogy a különböző tevékenységekre kialakuló csoportokban dolgozó KISZ-tagok — ha kéri — alapszervezetté vagy alapszervezetekké szerveződjenek. Erről a KISZ-küldöttgyűlésnek kell döntenie.

Az elsők számára feleslegesek a jelenlegi csoportra szervezett alapszervezetek, és az eddigi módon választott évfolyamvezetőség.

Első félévben válasszon minden állami csoport egy csoportvezetőt, belőlük álljon össze egy évfolyamképviseleti tanács, amely a jelenlegi évfolyamvezetőség funkcióit is gyakorolja. A második félévben a szakorientáció szerint csoportosulva kapcsolódjanak be a felsők segítségével a szakalapszervezetek tevékenységébe.

A többi évfolyamon is minden állami csoport (mint állami csoport) válasszon egy csoportvezetőt.

Amennyiben a küldöttgyűlés elfogadja ezeket a változtatásokat, szeptemberben el kell kezdeni megvalósításukat és 1981. október 30-ig be kell fejezni az átállást.

KISZ-küldöttgyűlési Előkészítő Bizottság

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXIII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

ÁRA: 1,40 FT

1981. MÁRCIUS 19.

A felvételt készítette: Korpics Mirko

Téma a felsőfokú szakemberképzés

A pártbizottság oktatási és tudománypolitikai bizottsága március 9-én ülést tartott. Két téma szerepelt napirenden: először Szarvas László adott tájékoztatást az MSZMP Politikai Bizottsága február 3-i üléséről, ezt követően az egyetemi képzéskorszerűsítés irányelveiről tanácskozott a testület.

A Politikai Bizottság üléséről szóló tájékoztatóban Szarvas László elmondta, hogy sokféle megközelítésben esett szó a felsőfokú szakemberképzés problémáiról, majd ismertette a Politikai Bizottság határozatát a felsőoktatás helyzetéről és fejlesztésének feladatairól. Elmondta, hogy „a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a foglalkoztatottak, illetve a lakosság számához viszonyítva Magyarországon nemzetközi összehasonlításban is kedvező, magasabb, mint számos hazánknl gazdaságilag-iparilag fejlettebb országban. Ugyanakkor az egyetemi és főiskolai hallgatók számarányát tekintve hazánk ma az utolsó helyek egyikén áll Európában.

Ezen általános bevezető után a határozat az intézmények oktató, nevelő és kutatás, munkájával foglalkozik. Megállapítja, hogy „nem terjedtek el eléggé a gyakorlati és a kutatómunkába való bevonáson, az egyéni foglalkozáson alapuló oktató-nevelő

módszerek. Az oktatás nem nevel eléggé önálló munkára és gondolkodásra, gyakran túl iskolás. Az intézmények oktatástechnikai ellátottsága gyenge...”

A határozat ezután a felsőoktatás működési feltételeiről, a szervezeti adottságokról, a személyi és anyagi ellátottságról szól. Rögzíti a határozat, hogy a felsőoktatási intézmények jelentős része leromlott állagú, és az anyagi eszközök elosztása a tudománygyegetemek kárára egyenetlen. Az anyagi problémák a diákszociális juttatásokban is érezhetőek: csökkent az ösztöndíjak reálértéke, de nem javult a kollégiumi helyzet és a menzák színvonala sem.

Foglalkozik a határozat a felsőoktatási intézményekben működő párt-, KISZ- és szak szervezeti munkával. Megállapítja, hogy a párt szervezettek alapvetően eredményes munkát végeznek. Részletebben szól a KISZ-szervezetek működéséről. A KISZ érdemeinek és problémáinak rögzítésén túl foglalkozik a másodlagos közösségekkel is.

Végül a határozat a fejlesztés irányait és feladatait körvonalazza. Rögzíti, hogy az oktató és nevelő munka középpontjába a képzés színvonalának emelését, a kiemelkedő teljesítmények ösztönzését kell állítani. Ennek érdekében: „külön gondot kell for-

dítani a legtehetségesebbek támogatására, s biztosítani kell számukra a munkájukkal, eredményeikkel arányban álló előnyöket.”

„A felsőoktatás működési feltételei körében minőségi változást elsősorban a személyi feltételek tekintetében lehet és kell elérni, ezért etérben is a színvonal erőteljes és lehetőleg gyors emelését kell célul kitűzni. Növelni kell a felsőoktatási pályák vonzerejét, a felsőoktatásban dolgozók erkölcsi és anyagi megbecsülését... El kell érni, hogy végleges egyetemi, főiskolai alkalmazásba elsősorban az önálló alkotó munkára is képes oktatók kerüljenek, s a professzori karban növekedjen a kiemelkedő, iskolateremtő egyéniségek száma. A fiatal oktatók számára biztosítani kell szakmai fejlődésük lehetőségét, valamint, hogy önálló életkezdésüket anyagilag megalapozhassák.” Rögzíti a határozat, hogy a lehetőségekkel összhangban javítani kell a hallgatók szociális ellátását, és emelni kell az ösztöndíjakat.

Szarvas László tájékoztatója után a pártbizottság oktatási és tudománypolitikai bizottsága második napirendi pontként az egyetemi képzési reform első alternatív elképzeléseit tárgyalta meg, majd négy és fél órai tanácskozás után befejezte ülését.

Március, forradalmak

— MEG KELL TENNI MINDEN KILOMÉTERNYI KINT, A KANYARGÓS REMÉNYT AZ ŐSÖK HELYETT Hontalankóborlásba-halt koponyacsontok közt güb-benők A káros székér el-elakad a nyomor kiegénylített számláit hagyva maga megett Dunavecsén Szalkszentmártonban Dömsödön Kecskeméten Szalontán Debrecenben

Legkevesebb Párizsba készül A VILÁGBAN HAZÁT KERESŐ A HAZÁBAN VILÁGOT GYUJTATNI REPEŠO GONDOLAT (házat mely több mint „elidobott kabát”)

Alföldi sárban sítörgő vagy meddig juthatsz így tovább?? — kérdezem Lászlóffy Csabával, a múltban utazgató költő-garabonciással, majd innepélyesre koptatott emlékezéseinket únva únva vele fortyanok fel: — Hé szitkozódó szegénylegények notás-fütyös vontatófiúk velőre vetközött jöemberek ihol a kompra-világító csárda Iggyunk forralt paprikás bort melőtt az istenhídege s a döcögés újra kirázna MI EZ A VÉGKEPP BEDÖGLÖTT FOGAT??

— A művirág sok éve már a céllövöldében lapit, se fénye már, se illata, de őzti még az álmait. A rongybaba csak porfogó és ott hever az asztalon, a lelke már az égbe szállt, de eltemetni nem tudom! — felelem Bródyval magam, s körbepillantva szomorúan hozzáfűzöm: — De éjjel után a sörben úszva a hazaszeretettől nekibuzdulva, ha szívből akarsz énekelni, s minden magyart átölelni, édesapám, a Hungarian blues, CSAK AZ AMIT A CIGÁNY HÚZ!

— Valaki jár a kertünkbe, győzhetetlen-ség képebe. Élete üstökös-tündöklése kegyetlen jeleket éget az égre, s az időtlen rengős kukoricásból halálá századunk fölé lángol, S BUNT BOCSÁJT RÁNK, HOGY KIVÁNNI MERJÜK SZERELMÉT, SORSÁT HITETLEN HITTEL. Kéj föl bennünk és járj, Petőfi Sándor!! — dorongolom te magam, Király László szavaival, majd Utassy dörgedelmeivel próbálom

meggyőzni magam: — Én szemfedőlapod lerántom: kéj föl és járj Petőfi Sándor!... Lopnak a bőség kosarából, a jognak asztalnál lopnak, népek nevében! s te halott vagy?! Holnap a szellem napvilágát roppantják ránk a hétszer gyávák. Talpra, Petőfi! Sirodat rázom: SZOLJ MEG EGYSZER A SZABADSÁGRÓL!!

— Nem érzi még a pusztaság a termékeny esőt. Keményre tikkadt, ellenáll a gondozatlan föld. Hiába hordja magvait a messziről jött szél, fagyott göröngyre hull a mag, oly hosszú volt a tél...

Száraz még a föld, de jönnek új esők, felzattják majd a sós talajt. Nem érzi még a durva föld a változás korát, előtétlet fojtja el a természet szavát. Hiába győzri szomjúság, nem oltja még eső, a mélybe' lenn tavaszra vár a szunnyadó erő... — védekezik bennem Bródy, és Szőrényi felemelő, egyre erősödő dallama a szomorúságba szöveg nélkül is biztatást vegyít: — Európa csendes, újra csendes, Elzúgtak forradalmi... Szégyen reá! Leccendesült és Szabadságát nem vívta ki...

— Miként az úzott harci lovak távolba ügetése a vers ritmusa is ritkulóban Fel-erősödik a csend s benne az értelem Költők kezei közt folyik keresztül ugyanaz a múlt mintha egyazon patak fölé hajolnának kiáztatni idegeikből a halált Lemegy a nap de árnyéktalan hangtalan poézis őzri emberi arcát érintetlenül a számtalanszor megvakított megsüketített világnak — csitítja el aztán bennem a feldúltágot a garabonciás. — ÖRÖKLÖTT HITTEL ÉS HITETLENSÉGGEL ULÜNK az aranyjannosszelid őzsi éjszakák pásztortűzeinél Mi hiányzik még tündöknök elkaparva láthatatlan sebeinket mi hiányzik még annyi gyönyörű lehetetlen annyi tragikus nagyság után? Mielőtt megvallathatók egymást és önmagunkat LÁTJUK AMINT BE NEM FÜSTÖLT BE NEM ZÚZOTT FALÁN A JÖVŐNEK EGYMÁSBA ER ÉLETNAGYSÁGÚ ALAKUNK.

B. Kiss Tamás

Jellemzés — önjellemzés

Amikor egy pályakezdő munkába áll, öt esztendeig az egyetemről magával vitt jellemzés az egyetlen értékelő írás róla. Ezt veszik elő, ha időközben fegyelmi vétséget követ el, ebbe tekintenek, ha a későbbiekben kinevezéséről vagy párttagajánlásáról van szó.

A pályázati rendszer módosításával ezek a jellemzések az elhelyekedésnél még fontosabbak lettek, mint eddig voltak. Megszűnt az egyetem rangsoroló szerepe, kiiktatódik a folyamatból a dékáni hivatal, s a pályázásnak szigorú határideje sincs. Ha a hallgató kiválaszt egy állást, maga pályázik rá, a munkahelyen. S mit tud magával vinni? A jellemzést és jó esetben talán a diplomája címét, vázlatát. Ha eltekintünk attól, hogy az állásoknak egy része protekció, rokoni kapcsolatok, szakmai vagy személyes beajánlás alapján lel gazdára, úgy tűnik, a jellemzések alapos, időben való elkészítése alapvető érdeke a hallgatóknak és az öt kibocsátó intézménynek egyaránt.

Az egyetem által írandó jellemzés elkészítését hosszas hallgatás, bizonytalanság után a patronáló tanárok feladata-

vá tették. Ők minden biznnyal lelkiismeretesen és felelősséggel írják meg, amit tudnak, hiszen szívükön viselik diákjaik sorsát. De mi történjenek abban a nem ritka esetben, ha a patronáló tanár utólagos második éves korában tanította az illető hallgatót? Hisz tudvalevő, hogy az egyetemi tanulmányok első felében inkább egzisztenciális ösztönzők hatására törekszik a diák megfelelni „a követelményeknek”, s valódi szakmai érdeklődése vagy érdektelensége igazából a későbbiekben ítélehető meg. Segíthet ezen a szakszemináriumvezetők véleménye, mert jól tükrözheti a szakmai fejlődés egy szeletét, figyelembe kell azonban venni, hogy a megítélés szigorúsága és szempontjai szakszemináriumvezetőként különbözhetnek.

A pályázati rendszer módosítása a KISZ-jellemzések jelentőségét is növelte. Ha a csoport jó és belátja ezt, akkor kis csoportok vitatkozva vetik papírra társukról a véleményüket. Ez azonban nyilván nincs mindenhol így, és elég arra gondolni, hogy van olyan csoport, amelyik heti egy-két gyakorlatra jön csak ösze-

többé-kevésbé hiánytalanul, és az előbbi állításon máris nincs mit csodálkozni. Az egyetemi oktatás szétszórtsága alapján aztán kialakulhat az egymás iránti érdektelenség is, de a jelenlegi sok kis csoportba tartozás a legjobb jókara mellett is kevés esélyt ad annak, hogy az állami csoportok az utolsó évfolyamokon igazi közösségek legyenek. Mindezek ismeretében tulajdonképpen meg sem lepődtem azon, hogy van olyan KISZ-alapszervezet, ahol mindenki megírja a saját jellemzését, mondván, legalább önmagát mindenki ismeri, és különben is így lehet a legkevésbé gondtal túlesni az egészen.

Hogy ilyen is előfordulhat, abban minden bizonytalanságban rejlik a pályakezdés iránti bizonytalanság, az elhelyezkedés véletlenszerűségének érzése, és a leendő munkahellyel szembeni bizalmatlanság.

Nem valószínű, hogy a végzősök egyetemi jellemzése, legyen az bármily alapos, reális és következetes, változtatni képes ezeken a nehézségeken és érzéseken, de hogy jelentőségének megfelelően érdemes foglalkozni az elkészítésükkel, az aligha lehet kétséges.

r

Könyvvásár

csökkentett áron — elérte a 4700 forintot.

A slágerkönyvek hamarosan elfogytak. Közéjük tartozott például Lukács György könyve a fiatal Hegelről, melyből 15 darab talált gazdára, egyenként 45 forintért. De a negyedéves Takács Attila, a harmadéves Csanádi Péter és a másodéves Kis Gábor még az első pillantásra eladhatatlannak tűnt máról is bebizonyították a válogatóknak, hogy hasznos kiadvány. Jó volt

nézni és hallgatni a kikiáltásaikat. Számukra a meggyőzés a sikerélmény, hiszen a bevételből a jutalék — 10 százalék — a KISZ pénztárát gyarapítja.

Más vonatkozásban viszont van, amit érthetetlennek tartunk ezen az országos könyvvásáron. A Közgazdasági és Jogi Kiadó — bár számos nagyon fontos könyvet bevont a kedvezményes körbe — elfeledkezett egyetemünk hallgatóiágról. Bizonyára találtak volna vállalkozó kedvű diák árusokat, és tetőzve ezt egy kicsi előzetes híradással, pénz takaríthattak volna meg a szűkebb zsebé diákoknak.

Balázs Gusztáv

KISZ-küldöttgyűlési Előkészítő Bizottság

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem KISZ-tét a Makarenkó utcai kollézszerkezete április 2-án, 14-gium színháztermében.

Költözködünk

Az egyetemi rekonstrukcióval kapcsolatos soronkövetkező feladatokról tájékoztatta Dobrovits Iván rektorhelyettes a rektori tanácsot február 2-án.

A Középület Tervező Vállalat június 1-ével hozzákezd a Kinizsi utcai oktatási épület Zsil és Szamuely utcai két szárnyának a felújításához. A munkálatok zavartalan biztosítása érdekében a Műszaki Egyetem és a közgazdászokból az épületekből kiköltözik.

Az átépítés miatt kieső 26 oktatási helyiség pótlásáról annak érdekében, hogy szeptembertől zavartalanul folyjon a tanítás, az egyetem állami vezetése a következőképpen döntött:

A közeli napokban átadásra kerülő Ráday utcai kollégiumba átköltözik a Makarenkó utcai kollégium lakói április első napjaiban. Ezzel lehetővé válik a Makarenkó utcai kollégium felújítása.

Ugyanebben az időpontban veszik birtokukba a Ráday utcai kollégiumot a Veres Pálné utcai kollégisták, kivéve a Rajk László szakkollégistákat. Ők továbbra is a Veres Pál-

né utcai épületben maradnak, természetesen helyileg kisebb hűződé, hogy a sorra kerülő műszaki munkálatokat ne zavarják. A Rajk László Szakkollégium végleges átköltöztetésére a Makarenkó utcai kollégiumba, szeptemberben kerül sor. Terv szerint ekkor kell befejeződnie a Veres Pálné utcai épület átépítésének, amely 1981. szeptembertől oktatási célokat fog szolgálni, részben pótolva az átépítés miatt kieső Zsil és Szamuely utcai épületszárnyak helyiségét.

Miután a költözködések a közeljövőben sor kerül, ezért minél előbb döntenie kell a Kollégiumi Tanácsnak a Ráday utcai kollégiumban a diákok elhelyezési rendjéről.

Még fűgőben van, de néhány héten belül remélhetőleg eldől annak a kérdése is, hogy sikerül-e a törökbalinti gazdasággal a kollégiumi szerződés kötést megújítani az egyetemnek, és ezzel megfelelő számú kollégiumi férőhelyet biztosítani a diákságnak. Amennyiben ez nem sikerül, úgy szeptembertől ez érzékenyen érinti elsősorban azokat az elsőéveseket, akik kollégiumi elhelyezést igé-

nyelnének. A törökbalinti kollégium nélkül ugyanis a jelenlegihez képest 60 férőhely hiánya lesz az egyetemnek. A probléma elhárítása érdekében a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi, valamint a Művelődési Minisztériumok is remélhetőleg mindent megtesznek.

H. E.

Nőnap kitüntetések

A nemzetközi nőnap alkalmából egyetemünk néhány oktatója és dolgozója miniszteri kitüntetést kapott, melyet Csizmadia Ernő egyetemünk rektora nyújtott át: Hoffmann Istvánnak, a piackutató és piacszerzési tanszék docensének, Bodai Zsuzsának a filozófia tanszék adjunktusának, Orosz Ferencnek a politikai gazdaságtan tanszék adjunktusának, Molnár Ottónak a gazdasági igazgatóság főelőadójának a Kiváló Munkáért kitüntetést, Konec Katalinnak a munkatudományi tanszék adjunktusának és Ferdinándy Keszey Erzsébetnek, a Népgazdasági és Tervezési Intézet tudományos munkatársának Miniszteri Dicséretet.

Társadalmasítani kell a közművelődési munkát!

A KÖZMŰVELŐDÉSI BIZOTTSÁG MUNKÁJÁT és a közművelődés helyzetének vizsgálatát tűzte napirendre a legutóbbi rektori tanácsülés Kovácsné Andikovszky Irénnek, a közművelődési titkárság vezetőjének beszámolója alapján. Ezt követően a pártvégrehajtóbizottságnak Szuhay Miklós általános rektorhelyettes adott tájékoztatót az e területen végzett munkáról mint a közművelődési bizottság elnöke.

Az egyetem kulturális és szórakoztató rendezvényei mindenki által közismertek. A hallgatóknak mint résztvevőknek, az oktatóknak mint a rendezvények olykor felkért szereplőinek vagy alkalmi látogatóinak betekintésük van e tevékenység színvonalát, hasznosságát illetően. De véleménye a klubról vagy a Polvaxról, netán a Klub Közönlönyről annak is van, aki még nem vett részt ezeken a rendezvényeken. És ez valahogy természetes is, hiszen az egyetem közművelődés mindnyajunk közügye.

Akiken múlik

Az elvi irányítás gazdája a közművelődési bizottság, de magának érzi a terület minden mozzanatát hivatalból természetesen a közművelődési titkárság és a klubok széles gárdája, akiknek a munkáján múlik, hogy hétről hétre van filmklub, Polvax, jazz klub, Közép Európai Kör, szombat esti klub, és hogy vannak nagy rendezvények, fesztiválok nálunk.

Kiseb lett a bevétel

Érzékenyen érinti természetesen ezt a területet is az egyetemi rekonstrukció, hiszen az épület állapota egyre inkább szűkítette a kulturális rendezvények szervezésének lehetőségeit. „Ez a tény a közművelődési titkárság költségvetését is erősen befolyásolta. Az elmaradt programok miatt a vártnál jóval kisebb lett a klub bevétele, és az a második féléves munkát is meghatározza” — fogalmazódott meg a közművelődés 1981-es évi beszámolójában.

Ebben a tanévben 2100 klubigazolványt sikerült eladni. A tagsági 30 százalékának közgazdász hallgató a gazdája, amit egyesek kevesellnek, és kérdésessé teszik, hogy megéri-e az egyetemnek, ha általában kevés közgazdász diák van a rendezvényeken? Feltétlenül megéri, mert a rendezvények légtöbbsége „pénzes rendezvény”, melynek bevételeiből fedezik az egyetem művészeti (Polvax) műsorait. De nemcsak pénzszerzési lehetőséget lát a közművelődési titkárság ezekben a szombat esti rendezvényekben, hanem ezekkel együtt közszórakoztatási feladatot is teljesít a főváros és főleg a IX. kerületi fiatalok körében, amellyel szemben helytelen lenne az egyetemnek elzárkózni — hangsúlyozta Szuhay elvtárs. Ezek a szombat esték nagy odafigyelést követelnek a rendezőktől, a becsmérgés szűkebb köréből a

renitensek eltávolításáig. A rendezett körülmények biztosítása érdekében mindennek eleget tesznek. A jövőben a diszók mellett nagyobb választási lehetőséget szeretnének kínálni a szórakozni vágyó fiataloknak.

Mi a KISZ és a szakszervezet igénye?

KIEMELT RENDEZVÉNYE a közművelődési titkárságnak a Polvax klub, ahol kül-belgazdasági és kulturális témák egyaránt szobakerülnek. A Polvax-témák kiválasztásában a közművelődési bizottság mellett részt vesznek a pártvégrehajtóbizottság megbízottai is. A közművelődési bizottságban nem megfelelő a KISZ képvisellete. Ilyenformán nemigen lehet tudni, mi lenne az igénye a KISZ-nek, vagy netán a szakszervezetnek a Polvax-szal szemben. Ezen a helyzeten feltétlenül változtatni kell a jövőben. Arra még nem volt példa, hogy a bizottságon belül előterjesztett programokat megvetozták volna — mondotta Szuhay elvtárs — noha, a rendezvények lefolyása a rektori tanács véleménye szerint kicsit határozottabb irányítást igényel a jövőben.

Továbbá megfontolás tárgyát képezi, helyes-e, hogy a Polvaxon, amíg az előadó vállálja nézetét, addig a kérdzők névtelenségbe burkolóznak — vetették fel a pártvégrehajtóbizottsági ülésen. Szóval tettek azokat az időcsúszásokat is, amelyek miatt a meghívott előadók gyakran a folyosón kénytelenek várakozni sorukra. Jobb szervezéssel elkerülhető lenne mindez. De már a nagyobb odafigyelés jele, hogy a Polvax meghívott előadóit az utóbbi időben nem egyedül a vita vezetője, hanem állami vezetők is fogadják.

A TNGY-ről

Szó volt a rektori tanácsülésen a művészeti csoportokról: a szép hagyományokkal rendelkező táncosportról, az énekkarról, melyeknek működésére a jövőben is helyet és anyagi fedezetet kell biztosítani. Ebben az évben sikerült a nappali hallgatók részvételét növelni a művészeti csoportok munkájában. A képzőművész kör, amely az egyetem összes plakátját előállítja, a táncház (felntetteknek és gyerekeknek) ugyancsak elismerést érdemelnek — hangsúlyozta Kollarik Amália a tanácsülésen. Ő tette szavát a TNGY szervezését is, amely szintén a közművelődési titkárságon csapódik le. Hogy a TNGY keretében mit csinálnak a hallgatók, és hogyan hasznosítják a tapasztalataikat, azzal már nem sokat törődik az egyetem, pedig erre a politikai munkára is szükség lenne.

Voltak, akik az utóbbi idők eredményei között könyvelték el a közművelődési titkárság tevékenységét a kollégiumokban. Kerekes Sándor, a pártvégrehajtóbizottság tagja a

klub munkáját viszont gyengének tartja ezen a területen. Véleménye szerint a kollégiumoknak önálló státuszra lenne szükségük ahhoz, hogy a kulturális élet ott is valóban fellendüljön.

Rossz a közönségszervezés

EGYÖNTETŰEN GYENGÉNEK minősítették a két testület vitája során a közönségszervezési munkát. Húsz év óta problémája ez az egyetemnek. „A közönségszervezésen nem sikerült megfelelő rendszert kialakítani az egyetemi oktatók, dolgozók tájékoztatására. Rontotta a színházakkal az egyetem kapcsolatát az állandó személycsere, és ez akadályozta pénzügyi tevékenységük figyelemmel kísérését is.” — mindezen a közeljövőben a közművelődési titkárság vezetőjének ígérete szerint változtatni fognak.

A KISZ és a klub kapcsolata

Úgy tűnik, a közművelődési bizottság a gazdája az egyetem kulturpolitikájának — mondotta Szarvas László pbtitkár. Eppen ezért fontos, hogy a közművelődési bizottság munkájához csatlakozzanak a KISZ és a szakszervezet társadalmi aktívái. Társadalmasítani kell a közművelődési munkáját. Jelenleg a közművelődési titkárság és a KISZ kapcsolata a formális tájékoztatás szintjén nem jutott túl. Ezen az állapotot kívánják változtatni, amikor elhatározták a tanácsülésen, hogy a közművelődési bizottság és a KISZ-bizottság tanács elején együttes ülésen tárgyalja majd meg rendszeresen a közös feladatokat. Létre kell hozni a KISZ kulturális hálózatát, melynek a célja nem az önálló kultúrunka megteremtése, hanem a már meglévő fölvállalása. Megszüntetve ezzel a közművelődési titkárság és a KISZ kölcsönös egymásra mutogatását, közös feladat lesz az egyetem diákságának politikai és kulturális nevelése. A KISZ és a szakszervezeti aktívahálózat segítségével megoldást nyer majd a fiatal oktatók bekapcsolása is a közművelődési munkába.

A Klub Közönlöny

A közművelődési munka teljes társadalmasítása azonban naiv elképzelés — mondotta Huszár Ernő, a pártvégrehajtó ülésen. Feltétlenül szükségesnek látszik a területen a függetlenített munkatársak számának növelése, éppen az óriási munka és annak sokrétűsége miatt. Ezzel együtt az irányítást is jobb megoldást nyerne, és a politikai felelősséget is növelni lehetne.

Többen hozzászóltak a Klub Közönlöny kérdéséhez. Jó lenne végre foglalkozni a Közönlöny tartalmi kérdéseivel és a szerkesztői felelősséggel.

Kovácsné Andikovszky Irénnek, a közművelődési titkárság vezetőjének munkája lépésével az ott folyó munka színvonalasabb lett. Az egyetemi vezetés bizalommal tekint a jövő elé, ha e terület támogatására kiépül a KISZ és a szakszervezeti aktívahálózat — mondotta Csizmadia Ernő rektor elvtárs.

A feladat a közművelődés területén változatlanul nagy. A diákság műveltségi színvonalának emelése mellett jó lenne, ha a jövőben a szakokhoz és évfolyamokhoz kötődő rendezvényeket is fölvállalná a közművelődési titkárság — mondotta Szarvas elvtárs a vb-ülésen. Végezetül a pártvégrehajtóbizottság köszönetet mondott a közművelődési bizottságnak eddigi tevékenységéért. Az eredmények jelenléte, mondották, ezért személy szerint köszönet illeti Szuhay Miklós elvtársat is, akinek sikerült e munkában a mozgalmi jelleget erősíteni. Ennek megőrzése a jövőben is fontos.

H. E.

Tanácsülés az ált. karon

Tervezet a szociológiai szakképzésről

ÖSSZESEN 6 NAPIRENDI PONT megvitatása várt az általános közgazdasági kar tanácsára március 1-én, amelyek közül a szociológiai szakképzés beindításának kérdése, és az első félévi tanulmányi munka (különösen a szakszemináriumi munka) értékelése kapcsán merült fel sok vélemény.

A szociológiai szakképzés tervezetét dr. Gászó Ferenc tanszékvezető terjesztette elő. A tervezet szerint a szociológiát a harmadik félévben második szakként vehetné fel az a kb. 20 hallgató, akinek a jelentkezését a tanszék elfogadja és aki vállalja a második szak jelleg jelentős terheit, például azt, hogy (félévenként eltérően) az alaptanrend felül heti plusz 2-4 órával bővülne az órárend. Mint arra Gászó Ferenc szóbeli kiegészítésében emlékeztetett, a szociológiai szakképzés megvalósítása már több éve húzódó probléma: 1977 óta van érvényes MSZMP KB Agit-Prop. határozat a képzés beindításának szükségességéről. A határozat hangsúlyozza a közgazdaságtudományi egyetem fontos szerepét, aláhúzza a képzési forma szükségét és lehetőségét. Az eddigi tendencia szerint ugyanis a szociológiai szakképzés elsősorban „filosz” jellegű volt, és az utóbbi időben egyre inkább felmerült az igény gyakorlatiasabb formátumú, közgazdasági ismereteket is nyújtó képzés beindítására. A közgazdasági egyetem oktatási struktúrája megfelelő alapot biztosítana ahhoz, hogy egy azt kiegészítő szociológiai kurzussal szélesítőkörű (és ugyanakkor mégis gyakorlatias) közgazdász-szociológusokat, üzemi szociológusokat képezzünk. A szociológia, mint második szak, hat féléven át, hat tárgy keretében átlagban heti 6-8 órában nyújtanak képzést. Természetesen a szociológia tanszék emellett továbbra is ellátna eddigi oktatási feladatait.

A TERVEZETET a kari tanács támogatta, többen üdvözltek az elképzelést, ugyanakkor néhány lényeges észrevétel, kifogás is felmerült. Sokan megkérdőjelezték az órák többségét megvalósíthatóságát, tekintettel az amúgy is magas óraszámra, és a rekonstrukcióval járó egyre súlyosbodó teremgondokra. Részben ezzel összefüggésben figyelemztettek, hogyha e második szak felvételét valamennyi hallgató számára lehetővé teszik, akkor elméletileg elképzelhető — hat szakról verbuválódott csoport is, akik számára a mai körülmények mellett, szinte lehetetlennek tűnik közös órarendet kialakítani. Több hozzászóló is javasolta éppen ezért a jelentkezés szakmegkötését,

esetleg egyetlen szakhoz kapcsolását. Olyan javaslat is akadt, hogy a szociológia képzést önálló szakon valósítsák meg. Többen emlékeztettek a tanár A szak speciális helyzetére (számukra a tervezet harmadik szakként teszi lehetővé a szociológia választását, hozzátéve, hogy képesítésüket elsősorban műszaki-gazdasági felsőfokú intézményekben hasznosíthatnák). Nem szűkíti-e ez még tovább a leendő középiskolai tanárok számát? Akadt, aki aggodalmát fejezte ki a kettős szak konstrukciója miatt, mondván, hogy ez a forma óhatatlanul valamelyik anyagrész rovására vezet majd, mégpedig feltehetően az „alapszak” iránti érdeklődést fogja károsítani. Ezzel összefüggésben hangzott el, hogy tegyük majd kötelezővé az alapszak és a szociológia szak közötti koordinálást, például a szakszeminárium, illetve a szakszemináriumi dolgozat témájának megválasztásánál. Hallgatói hozzászólásként merült fel, hogy pontosan tisztázni kell majd a felvételi selekció kritériumait és annak kialakításában biztosítani kell a KISZ véleményezési jogát.

Gászó Ferenc válaszában elismerte a felvetések jogosságát, ugyanakkor elmondta, hogy ezek többségét már a tervezetet kidolgozók is végig gondolták. Ami az óraszámot illeti, elvben a tervezet készítői is negatív tendenciának tartják az óraszám-növekedést. Eppen ezért gondolták arra, hogy a kettős szakos hallgatók esetében bizonyos tárgyakat vonjanak össze, esetleg azok képzési idejét csökkentik. Az első benyomások azonban azt mutatták, hogy mindez elfogadhatatlan mértékben sértené az érintett tanszék érdekeit. Ezért maradtak a többség órá mellett, ami az igazán érdeklődő diákok számára nem szabad, hogy megoldhatatlan problémát jelentsen. (Biztosítaná ezt a várható nagyfokú jelentkezés, és az ebből fakadó szelekciós lehetőség is. Ugyancsak a megválasztás garantálhatóságát, hogy kiszűrjék a szakról a alapszaktól „szabadulni vágyókat”, és ténylegesen is az alapra építő közgazdász-szociológusokat képezzenek a kurzus során.) Végezetül, választást befejezően, referálta azt kérte a kari tanácsot, hogy — mint a jelenlegi körülmények között a legoptimálisabbat — a tervezetet, mint alaptervet hagyják jóvá, s majd azon belül igyekezzenek feloldani a még meglévő ellentmondásokat. A kari tanács végül is megszavazta a tervezetnek az egyetemi tanács elé kerülését, azzal a kiegészítéssel, hogy

alternatív javaslatot mellékeljenek a szakképzés bevezetéséről változatlan óraszám mellett, (tehát más órák számával) esetleges csökkentéssel; továbbá, hogy ez az összehangolás részben a marxista tanszékkel együttműködve történjen, valamint, hogy az egyetemi tanács vitára már a szak részletes tematikájának ismeretében kerüljön sor. Ugyancsak tartalmaznia kell az előterjesztésnek a kiválasztás elvére való utalást is.

AZ ÜLÉS TOVÁBBI RÉSZÉBEN a kar féléves tanulmányi munkájának értékelésekor Páli Lászlóné, dékán néhány tanulságra külön is felhívta a figyelmet: így arra az észrevételre, hogy bővítsék a kedvezményes tankönyvvásárlás körét (ma ez csak az I. kategóriás hallgatókat illeti, s őket is csak 100 forint erejű); hogy kívánatos lenne egységesen tisztázni az alábbi megadásának (és meg nem adásának) feltételeit; valamint hogy megkérdőjelezhető a szakszeminárium hetedik félévi gyakorlati jegyének a létjogosultsága. Ez utóbbi kapcsán több vélemény is elhangzott, részben amellett érvelve, hogy a szakszemináriumi gyakorlati jegy tulajdonképpen formális, a hetedik félévben még legfeljebb csak a szorgalomra vonatkozhat, (amire aztán esetleg év végén alaposan rácsófol a tényleges tudást tükröző dolgozat); részben arra figyelmeztetve, hogy mindez kivédhető, ha a szakszemináriumvezető már a hetedik félév során megkövetel bizonyos írásbeli munkát. A vita során nyilvánvalóvá vált, hogy a kérdés meglehetősen összetett, összefügg a szakokat eltérően érintő külföldi és hazai szakmai gyakorlatok problematikájával, így a végleges döntéshez további felmérés szükséges.

Az általános kar féléves átlaga egyébként az I. évfolyam nélkül 3,67 volt (tavaly 3,77) — az első évfolyam átlaga 2,84. A fő átlagon belül a tervgazdasági szak eredménye 3,71, a pénzügyi szaké 3,55, a tanár szaké 3,06. Különösen kiugró eredményt ért el a tanár szak V. évf. (tanár A: 4,18, tanár B: 4,33, tanár C: 4,04).

A több mint négyórás tanácsülés egyebekben tudomásul vette a szerződéses munkák helyzetéről szóló beszámolót, kisebb módosításokkal jóváhagyta a Népgazdasági Tervezési Intézet működési szabályzatát, meghallgatta, és néhány kiegészítő gondolatot elfogadta a hallgatók tudományos munkájáról szóló jelentést, valamint személyi kérdésekben (docensi kinevezési javaslatban) döntött.

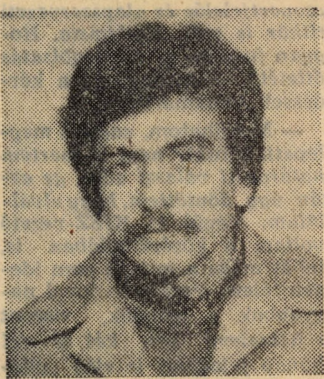
F. Gy.

A felvételt készítette: Simonyi Tamás

Tarik, a török

Pénz beszél, kutya ugat! — izlelgeti tagoltan ejtve a mondást egy fiú. „A pénznek nincsen szaga” — veti közbe a fiatal tanár — „próbáljátok értelmezni, mit jelent ez!”. „Negyven forint sok, vagy kevés” — szól az új kérdés. Egy kubai kevesli, egy nyúlank afrikai fiú szerint viszont attól függ: „kapni kevés, adni sok”. Változik a téma: „Ki a jó feleség, no, és ki a jó férj”. Aztán szó esik a manipulációról, a manipulált emberről. Pergőn zajlik a kötetlen csevegés a külföldi diákok magyar óráján. Különösen szép kiejtésével, megfontolt megjegyzéseivel hívja fel magára a figyelmet, a mellettem ülő srác.

látom, hogy az adott lehetőségekhez képest Magyarországon nem jó a mozgásszerűlet helyzete. Szükség lenne nagyobb anyagi támogatásra, de jobb társadalmi beilleszkedésre is. A mozgásszerűletnek elsősorban anyagi problémái vannak, s csak utána jön a társadalmi beilleszkedés. Persze a kettőt talán nehéz is szétválasztani. Szeretek moziba járni például, de a mozik többségében csak lépcsőkön lehet bejutni a nézőtérre. Így aztán alig van négy-öt olyan filmszínház, ahová rendszeresen el tudok menni: s ki kell várni, hogy a jó filmeket odahozzák.

1981-et az ENSZ a mozgásszerűlet évének nyilvánította. Szerintem a mozgásszerűlet problémáját konkrét meghatározott programmal lehet megoldani, s nem kampánnyal. Sokan, vállalatok is visszaállnak ezzel, reklámnak használják fel saját maguk számára most azt, hogy csinálnak, tesznek valamit a mozgásszerűletért.

Tarik a külkereskedelmi szakra pályázik. Ha elvégzi az egyetemet, kutatni szeretne majd. Mint mondja, kevés kutató ember van Törökországban.

Ehhez persze több idegen nyelvre lenne szüksége. Szeretne angolul tanulni nálunk. De ez nehezen megy. Nem tud bejárni a Makarenkóba, mert oda is lépcsőn vezet az út. Tarik, hazájában tagja a Haladó Ifjúsági Szövetség vezetőségének.

— Ez demokratikus, antimperialista, antifasiszta jellegű szervezet. A török kommunista párt 58 éve illegálisban dolgozik, s ez az ifjúsági szövetség a kommunista párt irányonalát magáévá téve működik. 1979 végén betiltották szervezetünket, úgyhogy azóta mi is illegálisan tevékenykedünk. A legnagyobb befolyással rendelkező ifjúsági szervezet a miénk, 110 városban van alapszervezete szövetségünknek. Rajtuk kívül azonban vannak például ultrabalosok, maoisták, reformisták is, de ezeknek kicsi a tömegbázisa.

A mi ifjúsági szövetségünk látja az ország jelentős gazdasági és szociális válságát, amelyből csak gyökeres átalakítással lehet kiutat találni. Demokratikus forradalomra van szükség. Jelenleg azonban még nem érett meg a helyzet erre; az objektív feltételek megvannak, de nincs egység, nincs front — jól mondom? — a haladó szervezetek között.

Tarik 1978 közepe óta van Magyarországon. Elég ideje ahhoz, hogy egyet-mást lásson, tapasztaljon az ember egy idegen országból.

— Otthon, azt hiszem, idealizáltuk a szocializmust. A reálszocializmus (mi így nevezzük) azonban más, mint ami elvben létezik. Magyarországi tapasztalataimból a legfontosabbnak azt tartom, hogy az ember, aki itt él, nem egészen az általam tanult szocialista embertípusra jellemző: az emberek közötti kapcsolatok a káspolgári viszonyokat idézik. Az új társadalom új embert hoz létre, de ez a 35 év, még úgy látszik rövid idő ehhez. Úgy vettem észre, az emberek elszigetelődnek egymástól. Ér-

dekes, hogy sokan csak panaszkodnak, de alig tesznek valamit. A döntéshozásban és a végrehajtásban közvetlenül részt kellene vennie minden embernek, mégpedig ahol él, ahol dolgozik, ott kellene részt vennie.

Csaknem három éve már annak, hogy Tarik hazájától, barátaitól távol él. Szabadidejét, barátságait is új környezetének lehetőségei és saját igényei alakítják, határozzák meg.

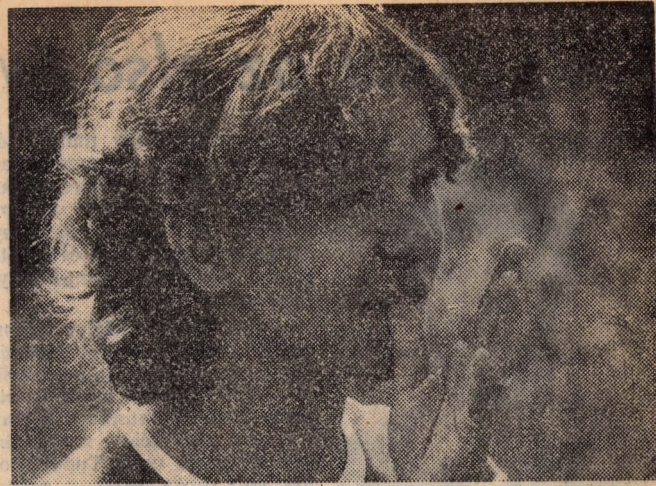
— Sok itt az ismerősöm, de igazi barátokra még nem leltem. Nagyon fontosnak tartom a barátságot, ez a legmagasabb formája az emberi kapcsolatoknak. Mert érdek nélküliek. De nehéz is ilyen emberre rábukkani! Pedig úgy érzem könnyen tudok kapcsolatot teremteni, kialakítani. Szerencsére! Amikor egyedül vagyok, nagyon szeretek olvasni! József Attila a kedvencem. De a mai magyar írókat, költőket még nem nagyon ismerem. Van egy dédelgetett tervem is. Ismered Nazim Hikmetet? Egyik legnagyobb költőnk. Meg van nekem az összes műve. Szeretném a legszebb verseit lefordítani magyarra. Tudom, hogy vannak már itt fordítások, de azok nem túl jók. Valahogy nem adják vissza igazán.

Tarik szeret színházba járni és néha moziba is eljut. Sokfelé megfordult már Trabantjával az országban: „Székesfehérváron, Kecskeméten, Vácott, Debrecenben, Pécsen, Veszprémben, a Balatonon. Szépnek tartja hazánkat.

Nézem az arcát, ahogy beszél. Kiegyensúlyozott. Pedig nem kis törés lehetett fiatalon, tele vággyal, egyik napról a másikra kocsiba kényesülni. Kívülállóként — mondja — el sem lehet képzelni a mozgásszerűlet helyzetét, érzéseit.

Csak nézem, ahogy fújja a füstöt. Átfut rajtam, hogy ez a srác egy majdnem végzetes lövés után, tolokocsijában sem adja fel a küzdelmet.

Borsi László

Van, aki az újjából szopja...

Időhúzó

Beszéltem egy sráccal, aki egyszerűen nem látta értelmét annak, hogy a negyedik év után elmenjen dolgozni egy vállalatba. Nem talált olyan munkahelyet, amely őt legalábbis kielégítő feladatokkal kecsgettette volna. Így aztán az utolsó évben úgy döntött, hogy meghosszabbítja egyetemi állampolgárságát. Direkt megbukott, ilymódon törvényes lehetősége nyílt az évismétlésre. A csaknem egy évet aztán gondosan kihasználta. Alkalmi munkákat vállalt, festett, ablakot mosott, felméréseket végzett. Az alkalmi munkából jobban meg tudott élni, mintha „elkapkodta” volna az elhelyezkedést. Szeretném pontosan idézni szavait: „Ha egy évvel később megyek el dolgozni, nem veszték semmit, sőt...” Ez a srác javarészt közepes eredményeket produkált, de mindezt nem nagyon erőltette meg magát. Bevallása szerint elképzelhető, hogy nem közzgazdászként fog dolgozni, ha majd — minden bizonnyal — sikeresen befejezi az egyetemet.

Beszéltem egy másik sráccal, aki tanítani és tolmácsolni akart. Akadt is neki egy kedvező nyelvtanítási lehetősége a harmadik év első feléve után. Első vizsgáját követően megbetegedett; orvosi igazolással fordult a dékánhoz, hogy évhalasztást kérjen. Nem kapta meg, így aztán a többi vizsgát nem tette le, s mint évismételő, átmenetileg elszakadhatott az egyetemről, a társaitól, akik között melleleg, nem érezte jól magát. A nyelvtanítással és a tolmácsolással szépen keresett, de, hogy még hasznosabban töltsé idejét, hallatlan intenzitással belekezdett a francia nyelv megismerésébe. Azóta már elvégezte az egyetemet, de még nem helyezkedett el. Szellemi szabadúszóként vállalt munkát, de, mint mondja, gondolkodik azon, hogy esetleg hivatásszerűen tanítson, amihez el kellene végeznie legalább egy pedagógiai főiskolát.

Nem tudom, hogy jelenségnek, tendenciának nevezhetjük-e, de tény, hogy az utóbbi időben népszerűvé vált az évhalasztásnak az előzőekben bemutatott módzata. Meglepő ez tulajdonképpen, hiszen általában mindenki arra törekszik, hogy mielőbb letudhassa a négy-öt évet, s aztán pénzt keresessen, no, meg esetleg érdemi, alkotó munkát végezzen. Persze néhányan a nem túlzottan kedvező munkahelyi légkörről és feladatról hallva elbizonytalanodnak, s megfordul fejükben annak a lehetősége, hogy legalább egy évvel meghosszabbítsák az egyetemi, védett közegben való tartózkodásukat. Ezt pedig viszonylag könnyen megtehetik, hiszen megbukni egy tárgyból általában egyszerűbb vállalkozás, mint mondjuk ötszre teljesíteni a követelményeket. Ennek ellentmondani látszik az a szállóigévé vált vélekedés, hogy a pg szigorlat után nehezen lehet itt bárkit is megmenteni a diplomától. No ebből következően aztán némi feltűnést okoznak azok, akik a harmadik, vagy negyedik évben „kényszerülnek” évismétlésre. De, ha feltűnik is, esetleg gyanakodnak is, könnyűszerrel ki lehet magyarázni. Egy-egy híhetőt történet mindig akad a háznál. És különben is, ki bizonyítja be azt, hogy szándékosan bukott meg valaki. Bár nem tudom, pontosabban azért, mert többszöri figyelmeztetés és határidő-módosítás után sem adta be a gyakorlatról írt dolgozatát, ráadásul szerződése is volt ahhoz a vállalathoz, ahol szakmaizott, nos az a srác, ugyan mivel takarózott.

Milyen okok vezetnek vajon az ily módon évhalasztókra? Van olyan, aki tart a munkahelytől, s menedéket keres még az egyetemen. Akad, aki egyszerűen csak pihenni akar, legalábbis lógni óhajt. Másnak pénzre van szüksége (még emlékszem azokra, akik egy jól jövedelmezőnek vélt libatömésért áldozták fel egy évüket), de találunk olyat is, aki — jobb időbeosztású — tanulással tölti a saját maga által felszabadított időt.

Erdekessége a dolognak, hogy általában az eszésebbje választja ezt a lehetőséget, tehát nem a gyengébb tanulókból kerülnek ki az önkényes évhalasztók.

Miként reagálnak ezekre a próbálkozásokra az emberek? Természetesen a legkülönbözőbb módokon. A dékáni hivatalokban például nem titkolt meglepetéssel fogadták ilyen irányú érdeklődésemet. A családokban változatos a kép. Az egyik fiúnál nem kis botrány lett belőle (s nem okvetlenül pénzügyi okok miatt), egy másik srác viszont nem enged bele szólást az ügyeibe. Végül is ahány ház, annyi szokás. De elmondhatjuk ezt a barátok reagálásairól is. Vannak, akik irigykednek a merész elhatározáson, de mint az egyik fiú mesélte, akadtak, akik mindenáron le akarták beszélni őt erről a lépésről. Persze az évhalasztók nem verik nagydobra akciójukat, általában csak a legszűkebb baráti körüket avatják be terveikbe.

Megemlítettem ezt a kezdeményezést egy-két ismerősömmel. Egy másodikos — amúgy meglehetősen belevaló, vagány — srác hirtelen nem is nagyon tudott mit kezdeni a számára új hírrel, majd egyszerűen csak annyit mondott, hogy „micsoda hülyeség!”

Emlékszem — nincs olyan régen még —, a grondon azt mondogattuk, hogy „időhúzás — tizenegyet”. De a valódi nagy pályán is legalább figyelmeket jár az efajta manőverekért.

Végére is, most ítéljük el az időhúzókat? Azt hiszem, nem ilyen egyszerű ez, hiszen egyfelől társadalmi elvárás, hogy a lehető legrövidebb idő alatt végezze el mindenki az egyetemet, s ez lelkiismereti kérdés is lehet, másfelől viszont tudomásul kell venni azt is, hogy manapság nehezebb a pályakezdés, egyfajta bizonytalanság uralkodik a végzősök között, aminek egyik megnyilvánulása lehet ez a halogató, időhúzó taktika egyeseknél.

Borsi

A felvételi rendszer módosításáról

A Művelődési Minisztériumban sajtótájékoztatót ismertették az egyetemi és főiskolai felvételi rendszer korszerűsítéséről, módosításáról hozott határozatot. A változtatások zömét 1983-ban vezetik be.

A felvételi vizsgák módosítása azt kívánja szolgálni, hogy a felvételi követelményrendszer kedvezőbb hatást gyakoroljon a középiskolai tanulmányokra, segítse elő a pályázók általános műveltségének emelkedését, követelményeiben igazodjon az új középiskolai nevelési és oktatási tervekhez, s differenciált követelményrendszerrel az eddigénél jobban segítse elő a szakközépiskolai tanulók továbbtanulását.

Kedvezőtlenül hatott ezidáig a tanulók általános műveltségi színvonalának alakulására a felvételi rendszernek az az előírása, amely szerint a középiskolából hozott pontokat a felvételi vizsga tárgyaiból szerzett érdemjegyek határozták meg. Ez a pontszámítási mód nyilvánvalóan arra serkentette a diákokat, hogy a többi tárgy rovására jóformán csak a felvételi tárgyakkal foglalkozzanak. Ez egyfajta egvárdalúságot és bizonyos fokú igénytelenséget is szült.

A korszerűsítést szükségessé tette az is, hogy a jelenlegi felvételi rendszer nem elég hatékonyan segíti a szakközépiskolai tanulók szakirányú továbbtanulását, azokon az egyetemeken és főiskolákon, amelyeknek az elvégzett szakközépiskola jellege megfelel. E probléma fontosságát az is jelzi, hogy ma már a középiskolai tanulók 55 százaléka szakközépiskolában tanul.

Szükségessé tette továbbá a módosítást az is, hogy a középiskolákban új nevelési és oktatási tervek alapján folyik a munka. A gimnáziumokban a fakultatív tárgyak rendszere és nagyobb óraszámja a pályaválasztás jobb megalapozására ad lehetőséget, a szakközépiskolák pedig — egyéb feladataik mellett —, a szakirányú továbbtanulás esélyeit erősítik.

Nézzük a módosítás konkrét mozzanatait! A felvételi vizsga végeredményében a középiskolai és a felvételi eredmények aránya nem változik, az összpontszámot fele-fele arányban tovább-

ra is ezek teszik ki. Annak érdekében, hogy a felvételi vizsga az eddigénél kedvezőbben hasson vissza a középiskolai tanulmányokra, a középiskolai érdemjegyek beszámítása a felsőoktatási intézmények naplói tagozatain az érettségi évében és az azt követő évben kötelező. A további két évben a pályázó számára kedvezőbb pontszámítást kell alkalmazni, négy év elteltével pedig csak a felvételi vizsga eredményét lehet figyelembe venni.

Az esti- és levelező tagozatokra pályázók összpontszámát a felvételi vizsgán szerzett

pontjaik kétszerese adja. A középiskolai tanulmányok befejezését követő hégy éven belül azonban, ha a pályázó számára ez kedvezőbb, középiskolai eredményeit figyelembe véve kell összpontszámát kiszámítani.

A gimnáziumokból jelentkezéskor a következő tárgyak harmadik és negyedik osztályban szerzett évvégi érdemjegyeit számítják be a felvételi eredményébe: magyar nyelv és irodalom (nemzetiségi gimnáziumok esetében nemzetiségi nyelv és irodalom); és mindkét évben két-két jegyet je-

lent, ezért ezek átlagát kell számítani), matematika, történelem, idegen nyelv, fizika és egy választható tárgy a biológia, kémia, földrajz, vagy egy másik idegen nyelv közül.

A szakközépiskolákból továbbtanulásra jelentkezéskor az úgynevezett hozott pontszámot adó tárgyak évről-évre meg egyezik a gimnáziumi tanulókéval, (magyar nyelv és irodalom, matematika és történelem) más része pedig a szakközépiskolai képzés irányától függően meghatározott.

Az említett tantárgyak végi jegyeinek összege mindkét iskolatípusban maximálisan 60 pontot eredményezhet.

A felsőoktatási intézményekben változatlanul általában két középiskolai tárgyból tesznek írásbeli és szóbeli felvételi vizsgát. Ezeket vizsgánként 0-15 pont szerezhető, így összesen 60 pont érhető el, ami egyenlő a középiskolai eredmények alapján hozható legmagasabb pontok számával. A hozott és a felvételi vizsgán szerzett pontok összege ilymódon 120, amely nagyobb differenciálásra ad lehetőséget.

Az érettségi eredményét továbbra sem veszik figyelembe, de változatlanul feltétel marad a felvételinél.

A bevezetés időpontját a középiskolákban az új oktatási-nevelési tervek alapján először végzők érettségijének éve határozza meg. Ez a szakmunkásképzést folytató szakközépiskolákban, továbbá a kohó-, öntőipari, a vízépítési és vízgazdálkodási, a víz- és szennyvíztechnológiai, valamint az egészségügyi szakokon 1982, a gimnáziumokban és a többi szakközépiskolában 1983.

A jelenlegi felvételi rendszer négyes követelménye — a felkészültség, tehetség, rátermettség, magatartás — az illetékesek szerint változatlanul helyes, noha a jelenleg rendelkezésre álló eljárások és módszerek elsősorban a felkészültség mérését teszik lehetővé. Ezért a tehetség, rátermettség, magatartás vizsgálatának és mérésének módszereit tovább kutatják, illetve az ismert eljárásokat tovább akarják fejleszteni, hogy a felvételi rendszer későbbi korszerűsítésében felhasználhassák.

Fotó: Korpics Mirko

B. L.

Új titkár az első évfolyamon

Mire lapunk megjelenik, addigra az első ÉV már "hivatalosan" is bejelentette az évfolyam előtt, hogy márciustól Barta Annamária személyében új titkár áll a vezetőség élén. Mi tette szükségessé a "titkár-váltást"? Aki válaszol, Könczey Kinga szervező titkár, és Szent-Iványi Gabriella tanulmányi felelős.

— Az, hogy Erdélyi Tibor, az ÉV addigi titkára február elején lemondott funkciójáról.

— Volt valami konkrét kifogás Erdélyi munkája ellen?

— Az első félév során tulajdonképpen nem. Tudott dolgok volt, hogy részben egészségi, részben személyes okok miatt komoly megterhelést jelentett a számára a titkári funkció ellátása, de ettől

függetlenül megbízatásának igyekezett eleget tenni. Az igazsághoz tartozik, hogy nem mindig sikerrel. A gondok a vizsgaidőszakra sűrűsödtek, amikor a sokféle elfoglaltság, probléma nyomán tanulmányi átlaga is 3 egész alá esett — mindez együttesen érezhető nyomot hagyott a téli táborban végzett munkáján is. Azt hiszem ez volt a fordulópont: a tábor utáni ÉV ülésen, ahol a vezetőség a tábor, valamint az ÉV addigi munkáját értékelte, Tibor bejelentette lemondását.

— És mi alapján esett a választás Annamária-ra? Egyál-

talán, hogyan történt az új titkár kiválasztása?

— Nem ment könnyen, gondolhatod. Túl a féléven, "menetközben" már igen nehéz volt olyan alkalmas jelöltet találni, aki el tud vállalni egy ilyen megbízatást. A többség már alaposan lekötötte magát valamilyen munkaterületen. A második egyébként az volt, hogy az ÉV tagjai sorban javasoltak embereket, ezeket elfogadtuk, vagy elvetettük, majd a jelöltekkel sorban elbeszélgettünk. E beszélgetések után esett a választás Barta Annamária-ra. Természetesen kikértük a csoportja véleményét is, ahol egyértelműen támogatották. Egyeztetünk az új titkár személyével a párt- és állami vezetéssel és persze a KISZ-bizottsággal is.

Annamária a 7. csoport hallgatója, eddig a tanszéki képviselői rendszer keretében az analízis kapcsán képviselte az évfolyam érdekeit, emellett csoportfelelős és alapszervezeti titkár is volt. Kollégista. Hogyan fogadta az új megbízatást? — fordultunk a kérdéssel Annamária-hoz.

— Mondhatom, nagyon meglepett. Először nem is mertem határozott választ adni, de aztán úgy döntöttem, hogy elvállalom. Végül is KISZ-vezető voltam a középiskolában is, tehát maga a munka nem idegen tőlem. Persze itt jóval nagyobbak a teendők, viszont a hátralevő két, két és fél hónap feladatai is elég világosak: értékelni a szakmai tevékenységét, a tanulmányi versenyt, résztvenni az ifjúsá-

gi napokon — kézzelfogható dolgok. Azt hiszem sikerül majd jól együtt dolgozni az ÉV-vel.

— Az, hogy változás történt az ÉV titkári funkciójában, ma már nem új hír —, évfolyamszerte közödtudott dolog. Miért kellett ilyen sokáig kivárni a hivatalos bejelentéssel? — kérdelem ismét Kingáékat.

— Részint, mert mint említettem, nem volt egy máról holnapra megoldható "sima ügy" kiválasztani egy új titkárt, részint mert időbe tellett, amíg a különböző fórumokkal egyeztetettük a javasolt jelöltet. Most már végre egyenesen vagyunk —, a hátralevő időben egyértelműen az Annamária által is említett fontosabb feladatokra koncentrálnunk.

— is

Egy küldöttgyűlés naplója

Az agrárszak KISZ-szervezetének küldöttgyűlése március 12-én ült össze. A küldöttek és érdeklődők — összesen a szak hallgatóinak több mint harmada — mellett megjelent Kovács Sándor, az iparkar párttitkára, Varga László és Sebestyén Mária, az agrár-közgazdasági tanszék oktatói, Iványi Attila, az ipargazdaságtan tanszék munkatársa.

De lássuk a négyórás gyűlés érdemi részét.

A három fő kérdés a szűretől tapasztalatok, az agrár-bál, valamint az agrárszakosok egyetemi helyzetével foglalkozott.

A diákok megállapították, hogy a szűretől munkával kapcsolatban továbbra is vannak megoldatlan kérdések. Szűreti munkánkat igényli az ország gazdasága, ez tény. Olyan helyen kell dolgozunk, ahol igény van munkánkra. Ezt követheti a bérezés kérdése, viszont szükséges, hogy ebből a szempontból is munkásoknak tekintsenek bennünket a gazdaságok. A bérek differenciálása sincs megoldva, pedig ha egy táblában az

egyik csoport 400 forintot teljesít, a másik csoport csupán 40-et, akkor arra szükség lenne. Ez nem csekély nevelési probléma is.

Az agrárközgazdászok — nevéük is sejteti —, két nagyobb közösség tagjai. Növekvő megbecsültségű tagjai az agrár-értelmiségnek és a közgazdász-társadalomnak. Hogyan lehetne jobban tudatosítani az első kötődést, hiszen mi a közgazdásztenger szigete vagyunk, az agrárkontinentstől távol. Ezzel kapcsolatban vetődött fel az agrárklub igénye, de szükségesnek tartom az agráregyetemmel történő kapcsolat-felvételt is.

Helyzetünk az egyetemen

Alárendeltnek érezzük magunkat, agrárok? Hallható ilyen vélemény tőlünk is, másoktól is. Ennek a tévhitnek, téves gyakorlatnak történelmi gyökere lehet a parasztság évszázados kizsákmányoltsága, mely később a földművelés valamennyi szakmájának lenézéséhez vezetett bizonyos körökben.

Mások úgy érzik, hogy miniket azért engednek át, mert agrárok vagyunk, mi pedig azt gondoljuk, ritka kivételek alkalmával, hogy azért kapunk gyengébb jegyet, mert agrárok vagyunk. Annak ellenére, hogy az agrárszféra éppen ma mutatja meg orszolánkörmeit.

Kovács Sándor is erre utalt, amikor a mezőgazdaságot a népgazdaság stabilizálásának egyik alapvető biztosítékának nevezte. Megjegyezte, hogy ezért bátrabb kisugárzást vállalhatna a szak az egyetemre. Vannak divatos szakok, bár folyamatosan más és más, de ime az iparkar fő érve: egy végzős diákra négy pályázat jut ezen a karon. Hasonlóan vélekedett Varga László is.

A bizonyos körökben fellelhető lenézés főleg az elsősöket sújtja, akik még nem választottak szakot. Segíteni elsősorban mi tudnánk nekik. Az elsős vidékiek jelentős része egyébként is csendesebb, bátoratlanabb az új környezetben. Felvetődött az a gondolat, hogy az emiatt gyenge eredményt elérők féléves, vagy egyéves gondolkodási szabad-

ságra mehessenek — természetesen munka mellett.

Második napirendi pontként a harmadéves Szőke Miklós, a Kongresszusi levélről, pontosabban az abból számunkra levonható tanulságokról szólt. Az egyetemi kérdésekre korlátozott tehát a vita.

A szociális juttatásokról

A szociális juttatás megállapításának alapja a jövedelmi kategóriák szerinti csoportosítás. Az ebből fakadó gyakorlat bizony nem mindig tükrözi a valóságot. A Diákjóléti Bizottság, hangsúlyozta Sebestyén Mária, kénytelen feltételezni, hogy a tanácsok által lepecsételt jövedelemigazolás a valós helyzetet tükrözi. A jelenlegi helyzetben egyedül a KISZ, vagyis annak tagjai, a csoporttagok tehetnek ebben valamit.

Mi viszont nem nyilatkozunk, nem szólnuk, ha valaki indokolatlanul, mi több — szemtelenül kér szociális segítséget. A küldöttgyűlés úgy határozott, hogy támogatja a reálisabb szociális értékelés kialakítására irányuló kutatást, mely a hivatalosan igazolt jövedelmek mellett, az élet-színvonal egyéb tényezőit is figyelembe veszi. Közömbös-

ságunkat — mely akkor nyilvánul meg, amikor éppen közbe kellene lépünk, határozattal azonban nem oldhatjuk fel.

Érdekeink képviselőteről

Képviselőt csak papíron van, ebben mi is lúdasak vagyunk. A végső következmény az, hogy véleményeink nem jutnak el oda, ahol hatniuk kellene. Azonban az is kérdés, hogy hová hozzák vezetőink a kutatások jelentését, ha nincs alapszervezeti élet. Meg kell próbálni, az érdekes anyag hátha megteremti az "alapszervezeti életet".

Nem élünk jogainkkal, csak akkor, amikor már hátunkon csattan a késedelmi. Gyenge az információáramlás és akkor még nem is fogalmazzunk erősen. Ennek köszönhető a harmadévesek bosszúsága a blokkokkal kapcsolatban. A számukra kiadott tájékoztatásban úgy szerepeltek a tárgyak, hogy azokból a félévekben csak beszámolókat vannak. A blokkok felvétele után szerettek tudomást az új számonkérési rendszerről, mely szerint már az első félév vizsgával zárul. Egyébként az alternatív blokkok és tárgyak tájékoztatóját eleve késve kapták meg.

Az érdekképviselőt egyik

feladata éppen az lenne, hogy az évközi tantervváltoztatásokat megakadályozza. De ha a képviselő felsőbb évfolyam hallgatója mint az érdekelte csoport, akkor esetleg nem továbbítja megfelelően a kérést, főleg ha nem is szerez tudomást róla. A képviselők már kifutóban vannak az egyetemről, megtanulták annak csínját-bínját, s közben esetleg vissza sem emlékeznek a kezdés nehézségeire. Ezért javasolja a küldöttgyűlés, hogy minden évfolyamról küldhessenek képviselőt a szakok a különböző fórumokra.

Varga László támogatta a tanterv évközi változtatásának megakadályozását. Javasolta, hogy szervezzünk beszélgetést a tanszéken a tananyaggal kapcsolatos nehézségeinkről, az egyéb hallgatói problémákról. Sebestyén Mária szintén szólt arról, hogy a rendelkezésre álló csatornákat jobban ki kellene használnunk.

Az első két napirendi téma megtárgyalása három órát vett igénybe. Ezután már pörögtek az események. Megválasztottuk az új szakvezetőt, tájékoztatást hallgattunk meg a tavaszi pólábórról. Végül jutalmak kiosztásával fejeződött be — a reméljük — hasznos tanácskozás.

Balázs Gusztáv

Beszélgetés Erdei Ferencről egy személyes ismeretség alapján

Dr. Fekete Ferenc egyetemi tanárral (pg. tanszék), Erdei Ferenc munkásságáról készült ez a riport. Fekete Ferenc tagja az Akadémiai Kiadónak, Erdei Ferenc összegyűjtött műveit válogató szerkesztő bizottságnak, s személyes ismeretségben állt Erdei Ferencel. Először erről a személyes kapcsolatáról kérdeztem.

— Erdei Ferenc munkáit 1942-től kezdve tanulmányozom, személyes kapcsolatba az ötvenes években kerültem vele, így én pályájakom főképpen a későbbi szakaszról tudok beszélni. Először különböző, elsősorban termelőszövetkezetekkel foglalkozó bizottságok ülésén találkoztunk. 1959-ben lettem az általa vezetett Agrár-gazdasági Kutató Intézet munkatársa. A hatvanas években közös cikkek és könyvek jelentek meg az agrárköz-gazdasági témakörben.

— Erdei Ferenc pályája a felszabadulás előtt szorosan összekapcsolódott a népi fronttal. Miért szakadt meg ez a kapcsolat később?

— Személyes tapasztalataim alapján azt mondhatom, hogy pl. Veres Péterrel való kapcsolata megmaradt. Elégé szétvált ekkor a mezőgazdasággal foglalkozó szakmai publikáció és az irodalom. Ez előbbi inkább a technikai és a szorosabban vett szervezeti kérdésekre szűkölt le. Erdei Ferenc mint földművelésügyi miniszter elsősorban ezekben a kérdésekben merült el, s nagyon kevés olyan akkori megnyilvánulására emlékszem, amely — akárcsak a „Paraszti jövőd" körüli vitákhoz hasonlóan — átfogóan ideológiai vagy akárcsak szociológiai irodalmi jellegű lett volna.

— Mi lehetett az oka annak, hogy Erdei Ferenc nem volt tagja a pártnak? Vagy fel sem merült akkor ez a kérdés?

— Magartatásában és munkásságában nem láttam tanújelét annak, hogy ő nem volt tagja az akkori vezető pártnak. Állami funkciójában ő csak úgy működhetett, mint az akármelyik tagja. Azt hiszem: pártunkívültsége nem

egyoldalúan megválasztott volt. Itt nem a szervezeti kapcsolat volt a lényeges.

— Ebben a korszakban a legégetőbbek a szövetkezetek megalkulásának és működésének problémái. Erdei Ferenc háború előtti korszakának szövetkezeti elképzelései azonban lényegesen eltérnek a megvalósult termelőszövetkezetektől. O korábban elsősorban változatos szervezeti formájú, termelési profilú, különböző termelő, értékesítő, beszerző szövetkezetekről írt, amelyekhez a nyugat-európai szövetkezeti mozgalmat vizsgálva jutott el, s amikhez ma talán a szakszövetkezetek hasonlíthatók.

A negyvenes évek végi szövetkeztetés nagyon határozottan, már egy egységes meghatározott termelőszövetkezeti koncepció megvalósulása, amiben mint pozitívus, Erdei Ferenc is részt vett. Mi ennek az oka; koncepcióválasztás részéről vagy politikai kényszerűség?

— A kezdeti szövetkezeti koncepciók is tartalmazzák a termelés mozzanatát, de csak egy-egy meghatározott termelési kultúra területén. Ilyen volt a makói hagyománytermelőszövetkezet is.

Az 1948 utáni hazai termelőszövetkezeti mozgalom nagyon átfogó volt: egyrészt a kisterületi háztáji gazdaságok kívül az egész termő területre kiterjedt, másrészt valamennyi termelő ágazatot magába foglalta. Ennek a modellnek a kezdeményezése nem Erdei Ferentől és az agrárközgazdákától indult ki, inkább a szovjetunióbeli termelőszövetkezet másolása volt. Erdei Ferencnek, ha volt valami mozgási lehetősége — itt elsősorban a „szellem" mozgására gondolok — akkor azt igyekezett kihasználni. Ez a mozgási sáv azonban 1957-ig igen szűk volt.

— Es 1957 után?

— 1957-től ez a mozgási sáv már megnőtt. Erdei már az ötvenes évek első felében alapos vizsgálatba kezdett,

például a háztáji gazdálkodás szerepéről, lehetőségeiről. 1957-től ezt nem szűkítette a szövetkezeti dolgozók háztáji gazdaságaira, hanem a munkások és az alkalmazottak kizsákmányoltsága is kiterjesztette.

A szövetkezeti termelés materiális megalapozottság öt mindvégig erősen foglalkoztatta. Az 1959–61-es szövetkeztetés idején ennek hangot is adott. Eppen az anyagi megalapozottság hiányával összefüggően ismert fel az a gyakorlatot, hogy azokban a termelőágakban, ahol nincs magas szintű gépesítés, célszerű kiscsoportos munkaszervezést alkalmazni.

— 1957 után egyértelműen de-terminált, hogy Erdei az agrár-gazdaságtannal foglalkozik? Hiszen az 1945 előtti időszakban szociológiával, szociográfiával foglalkozott, s széles körű szociológusi műveltséggel rendelkezett, beleértve a nemzetközi szociológiai irodalom ismeretét. Magyarországon pártatlan szociológus lehetséges?

— Abban az időben a szociális országokban a szociológia még megtűrt terület sem volt. Az akkor általánosan alkalmazott társadalomtudományi módszerektől teljesen elütöttek a valósággal szoros kapcsolatot tartó, üzemi jellegű, rendszeres vizsgálódásai. De minden ember szemléletnek van egy mozgási szükséglete. Valószínű, hogy ennek tudatában az ő választása is tudatosan történt. Egyéniségében, s munkájában benne volt az állandó (gyakorlati) változtatás igénye is.

— Erdei Ferencnek a paraszti társadalom életmódváltásának jövőről való korabeli elképzeléséről és megvalósulásának szembesítéséhez egy Németh Lászlóval való vitáját is felhasználhatjuk.

— Németh László az 1940-es évek elején írt arról, hogy az iparnak egy részét sohasem

veheti be a gép... egy egészséges tervgazdálkodás azzal, hogy a gépies gyári munkát a földművelés alacsony formáit kevés emberrel végezteti, a minőségipar és minőségföldművelés számára szabadítja fel az emberi erőket javát... Az életmód átalakulna, a kertek felémelnek a földművelést, a minőségmunka az iparost... A lélek... ráérne végre önmagával foglalkozni". Akkor sokan, köztük Erdei is megütözték ezen, s „kispolgári nyavalygásnak" nevezték.

— Nem sokkal halála előtt a szocialista nagyüzemek felépítése az 1968-as gazdaságirányítási reform után a tudományos technikai forradalom áldásával mellett Erdei már annak hátrányait is látja: „az ember elütemesedése és elbontelenedése, az emberi magartás manipulálása és elidegenítés munkától és emberséges életmódtól" — már nem olyan elutasításon gondol vissza Németh László negyvenes évekből előretérre. Csupán illúziók voltak, tehát Erdei korabeli elvárásai?

— Erdei éppen rugalmas gondolkodásánál és igen tágkörű ismeretanyagánál fogva kész volt arra, hogy saját korábbi nézetét szembesítse a tapasztalatokkal. Például rájött arra, hogy az egész termelőmód egy egység, vagy arra, hogy ugyanazon eszmék más-más területekre épülve eltérő hatással vannak.

Az úgynevezett kertmagyarorszag koncepciójában, — amely képviselőjének Németh László is tekinthető — lényegileg az volt benne, hogy a technika fejlődése nagyon egyenlőtlenül halad a mezőgazdaság egyes területein; például a kalászosgabona-termelésben másképp teremtődnek meg a korszerű növénytermelés alapjai, mint a kertészetben, vagy mint az állattenyésztés különböző ágazataiban. A technikai fejlettség mai szintjén a koncepció ma már módosítható, mégpe-

tények vizsgálatában „úgy érvényesítette Lenia a konkrét helyzet könyörtelen felismerését, hogy hol az egyik, hol a másik erőszakosságával összegegyeztetett a kettőt?"

1971-ben egy a társadalomtudományok oktatásáról folyó vitában Erdei hozzászólásában arról beszélt, hogy a közgazdaságtudományban a politikai gazdaságtant világnézetű tárgyként oktatják, viszont nem adnak a tanulóknak a szorosabban vett tárgyi közgazdaságtan köréből. Úgy érzem, valami hasonlót beszélt mindkét esetben, bár ez a 71-es frás, csak egy rövid beszédvázlat volt. Ezért kérdeztem meg: mi volt Erdei Ferenc véleménye a változott-e a hatvanas években a politikai gazdaságtanról?

— A szocializmus politikai gazdaságtanának kategóriái őt, mint átfogó elméleti problémát, mindig érdekelték. Kutatásai az elmélet, a módszertan és a gyakorlati tapasztalatok általánosításának lehetőségei alkotnak egyfajta triumvirátust. Mint agrárközgazdász a szakterületét az átfogóbb összefüggésekre helyezte. A saját munkáiról is azt vallhatta, amit — más összefüggésben — Veres Péter úgy határozott meg: az irás művészet, tudomány és társadalmi tett egyszerre.

Erdei számolt azzal, hogy az elmélet gyengébb egyben a társadalmi cselekvés mulasztásait, vagy annak gyengeségét is jelentik. Nem próbálta az elmélet területén sem elkerülni azt ami „rázós": a „csökkenő hozadék" problémájának vizsgálata is példa erre. Ezt az évtizedekig dogmaként kezelte kérdést — melyet annyiszor félreértelmeztek — ő megpróbálta módszeresen feloldozni, megkülönböztetve a termelési függőszenyort ráfördítés hozamviszonyokat és mindezeknek az értéktörvényben való jelentkezését — már igen korán, a hatvanas évek elején.

Az a rövid Erdei-frás, ahol a közgazdaságtudomány problémái felvetődtek, a közgazdaságtudomány oktatásában szükségesnek látott reformokkal foglalkozott. Ott kellett — rerte — valami nagy előrelépés. Tíz év telt el azóta, de nem mondhatnánk, hogy ez a várakozása Erdei Ferencnek, jelentős részben teljesült.

Kőrösényi A.

Nemzet és nemzetiség

(A cikket a Közép-Európa Kör negyedik ülésszakán, a Közgazdasági és Nemzetiségtudományi Intézetben tartottak, az írást pedig a szerzők közösen végezték.)

A nemzeti kérdés és a nemzetiségi kérdés országoként és koronként más-más formában jelentkezik, és nem szabad megelégednünk arról, hogy országoként és koronként nemcsak politikailag, hanem történelmileg is objektíven meghatározott.

Akkor, amikor turistakodásunk során, vagy bensőbb kapcsolataink révén szívünkbe markolóan találkozzunk a nemzetiségi problémákra utaló jelenségekkel, sohasem ragadtassuk magunkat felszínes lázongásra, vagy többé-kevésbé megalapozott vádaskodásra, csapkodásra. A tapasztaltakat kiveszõfélben levõ történelmi-nemzeti önismeretünk segítségével, alapos mérlegelés után kell a maguk helyére tennünk.

Nem lesz ez könnyû. Nemzeti önismeretünk kialakulását, Közép-Kelet-Európa viszonyainak, jelenségvilágának megértését akadályozzák történelmi lelkiismeretünk „szemérmes” kérdõzései, külpolitikai megfontolások, néha túlzásba menõ politikusi aggodalmak. (Ezt a túlzást vélem észrevenni a némely író és „egyes vidéki irodalmi folyóiratokat” mostanában ért súlyos támadásokban.)

Talán vészharangot kondított meg egyetemünkön, lapunkban Stark Tamás, amikor sommás elõítéletek, felszínes gyalázkodások, tudatlanságról árulkodó eszmefuttatások burjánzása hatására írta:

„A magyarság bennem, illetve bennünk is megvan, személyiségünk részét alkotja... A nemzeti arcunkat csak mint történelmi képzõdményt vizsgálhatjuk. A magyarság idõbeliségben megragadható történelmi, szellemi jelenség. Az átörökös, amely a folytonosságot biztosítja... szellemi eredetû.”

A nemzeti jellem kutatása nem lehet eszköz a magyarság és a többi nép közti szakadék elmélyítésére... A cél nem az elszigetelés, hanem az Európában elfoglalt helyünk feltárása, megkeresése.

Tudnunk kell, mit ad a magyar kultúra a világnak és mi az, aminek hiányával az egész emberiség szegényebb lenne.

Mégis, „a magyarságról szóló gondolkodás során a vélemények, gondolatok szervesen egybeépült láncba az utóbbi évtizedben megszokták”. Pedig a pontos történelmisemmel, Európa- és Kelet-Európa-ismerettel alátámasztott, de még a teljességgel alátámasztatlan nemzeti identitástudat is, a szó szoros értelmében termelõerõ lehet. A nemzeti, a közösségi identitástudat, mint erkölcsi tartás, mint hajtóerõ mûködik, az egyedül általa-

ban — akár tetszik, akár nem — nem elég erõs individuumból származó. Igaz, hogy ugyanez a tudat, ha megalapozatlan, ha csak vak érzelmi azonosulás, ha kényszer szülte — fel is menthet a felelõsség, a gondolkodás alól. Az identitáshiány ellenben nemcsak a radikálisan vett személyi autonómia irányába, hanem, ha belsõleg alátámasztatlan, az értéktagadó bezárkózás irányába is hathat.

Miféleképpen a hõstettektõl a sportsikerekig mindig minden teljesítményben, az egyéni becsúgyon túl ott munkál valamiféle közösséggel való azonosulás tudata. A történelem, a magunk és egymás, valamint viszonyaink ismerete már most az elvakultságba nem hajló, mégis sikerorientált magatartás elõfeltétele. Fontos elõfeltétel, hiszen annyira hajlunk a megalapozatlan általánosításokra, elõítéletekalkotásokra, az elvakultnyáj-szellemiségre.

A megalapozott nemzeti identitástudat kialakulása el- len hatnak, bizonyos jogos külpolitikai óvatosságon és más tényezõkön túl azok a túlzott aggodalmak, melyek minden egészséges magyarságtudatnak káros nacionalizmusba való átcsapásától óvnak.

Valójában azonban ezek az élek kocsmái szinten, a felszínes ítéletekben bukkannak fel, sõt talán terjednek is, és éppen az egészséges történelmi magyarságtudat hiánya, a csak hiten, csak érzelmi alapon történt meggyõzés taszít az identitáshiányos értéktagadásba és ezekben a felszínes ítéletekbe és elõítéletekbe.

Arra már például kevesebbet gondolunk, hogy a szomszédos országok közül, ahol a kisebbségek helyzete viszonylag nehezebb, ott gyengül, ahol viszont a kisebbségekkel szembeni tolerancia nagyobb, ott erõsödik a beolvadási folyamat. Az egyébként gazdasági-társadalmi mechanizmusbeli különbségekbõl is fakadó problémák egyszersmind — legalábbis jelentõs rétegekben — növelik az összetartó erõt, az õnmegvalósító erõt, a nyelvnek a kulturális értékeknek a magyarországinál jóval nagyobb féltését és vigyázását. A felsõoktatásba kerülés fokozott nehezségei például megsemmisítik az élõ fiatalok erõfeszítéseit, így tudását, alkotóerejét is.

Távoll álljon tõlem, hogy mindezekkel csökkenteni próbáljam a közismert tények jelentõségét, csupán megvilágítani akarom némely oldalukat.

Ismernünk kell például, hogy a teljes számban az akkori Magyarország területén élt szlovákoknak a múlt századi magyar politika, legalábbis az Eötvös-féle közoktatási reform elõtt, egyetlen szlovák nyelvû középiskolát vagy más kultu-

rális intézményt sem engedélyezett, és ismernünk kell azt is, hogy Trianon után viszont a szlovák nép a cseh burzsoázia elcseszesítõ csehszlovákizmus-elméletének karmái közé került. Csak ezek, és a többi tény birtokában lehetünk bátrak megítélni a cseh-szlovák kormány 1945. és 1948. közötti tragikus nemzetiségpolitikáját, amelynek úgyszólván, a teljes magyar értelmiséget kiteleptetõ drasztikusságáról egyébiránt szintén nem mindenki tud.

Ismernünk kell azt a tény is, hogy a legnagyobb magyarországi antifasiszta szervezet, a 30 000 tagsági igazolvánnyal bíró tagot számláló sváb „Hûség a hazához” mozgalom tagjait a háború után, a fasiszta volksbundistákkal együtt tették a Németország felé induló vonatokra. Látni kell azokat a falvakat, ahol a kevés megmaradt sváb, házától, földjétõl megfosztva, az inarba, ingázásra kényszerült, és így a mezõgazdaság rovására történõ iparosítás korában, hosszú távon kárpótolva évek múltán, kemény munkával a falu szélén építette fel a lefoglalt régít lepipáló házat.

Tudnunk kell sok ezer szerb 1941-es lemészárlásáról is,

majd a titóizmus elleni, koncepciók perekben megtestesülõ, elvakult harc súlyos hatásától a hazai délszláv kisebbségre.

Ismernünk kell az ötvenes-hatvanas évek hazai nemzetiségi koncepcióját, hiszen csak az 1968-as KB-határozat nyomán emelkedett például a nemzetiségi óvodák száma tízszeresére, és — a történelmi reflexet, a nemzetiségek gyánakvását leküzdve — ezután lendült csak fel a mai szintre a nemzetiségek kulturális élete.

És leges-legfõképpen azzal kell számolnunk, hogy a környezõ népek a miénkénél késõbben teljesítették be igazságos nemzeti egyesülési törekvéseiket, kezdték el keresni hagyományaik, történelmüket. A történelem keresése terén egyaránt érthetõ túlsordulásokhoz vezethet, így tapasztaltuk ezt a magyar fejlõdésben is.

Számításba kell vennünk a mai politikai realitásokon túl, az ilyen történelmi realitásokat is.

Tennivalónk van elég: hasztalan élcéldések és vádaskodások helyett ismerjük meg egymást és önmagunkat.

B. KISS TAMÁS

Szósi (Fotó: Balázs Gusztáv)

A szociális létminimum koncepciója Lengyelországban

NÉHÁNY NAPPALEZ-ELŐTT Antoni Rajkiewicz, a Varsói Egyetem professzora előadást tartott a Lengyel Kultúra Házában, a Lengyelországban — többé-kevésbé ismert események miatt — szükségessé vált szociális létminimum újabb megállapításáról.

Bevezetőjében először elmondta, hogy a „szociális létminimum” fogalmán a gazdasági fejlődési szintből, valamint a társadalmi rendszer elkövetéséből következő nélkülözhetetlen társadalmi fogyasztási mintát értik. A minimum biztosítania kell az ember vitális erejének reprodukcióját, az utódok nevelését, a személyiség fejlődését, valamint a társadalmi kapcsolatok fenntartását.

A szociális létminimumot nem lehet azonosítani a létminimummal. A létminimum három alapvető elemre korlátozódik: élelem, ruházódás és lakás. A szociális minimum a fent említett szükségletek magasabb fokozatú kielégítését, valamint a kultúrát, a pihenést, a közlekedést, egészségügyet, társasági kapcsolatokra fordított kiadásokat is magában foglalja.

Lengyelországban a szociális létminimumot először a hatvanas évek végén számították ki.

A kutatások kimutatták, hogy 1969–70-ban a háztartások jelentős része nem kapta meg a minimumot: A hetvenes években azt a tézist hirdették, hogy az egyszemélyre számított szociális minimum meg kell, hogy feleljen az állami alkalmazotti havi átlagfizetés felének és a minimálbérnek. A kutatások kimutatták, hogy e tézisek és a valóság között nagy eltérések mutatkoznak.

A MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK növekedésével és az életfeltételekben meglévő aránytalanságokkal kapcsolatban az 1979/80-as években új, széles körű kutatásokat kezdtek.

Az úgynevezett „gdanski megállapodás”-ban 1980. VII. 31-én a kormány kötelezte magát, hogy továbbfejleszti a szociális létminimumra és a megélhetési költségekre vonatkozó kutatásokat és publikációkat. A „szociális létminimum” a jövedelem- és árpolitikában segítő statisztikai és tervezési kategóriaként elfogadásáról van szó.

1981. januárjában a LEMP IX. Rendkívüli Kongresszusának előkészületei során, a „szociális minimum” új változatát készítették elő.

A professzor azt is megemlítette, hogy a demográfiai robbanás során 1979-ben naponta 1000 emberrel gyarapodott Lengyelország lakossága. Azt viszont tudni kell, hogy 1 százalékos népességnövekedéshez 2 százalékos nemzeti jövedelem szükséges. Viszont három éve nincs nemzeti jövedelem növekedés. És ez aránytalanságokhoz, feszültségekhez vezetett, mivel a gazdasági politika alakításában a demográfiai kérdést figyelmen kívül hagyták.

NAGY PROBLÉMÁT JELENT az is, hogy a hetvenes években a városi lakosság 3,5 millióval nőtt és ez a gyarapodás a faluról városba történő áramlás eredménye. Falun a költségek túlnyomó részét a magángazdálkodók fedezni tudták, városban ez az államtól terhelte és terheli ma is. A különböző vizsgálatok során kiderült, vannak olyan csoportok, melyek kereslete kisebb, mint a létminimumuknál megállapított összeg.

1980. elején lengyel számítások szerint 6,2 millió embernek, a lakosság 18 százalékának pénzjévedelme alacsonyabb volt, mint a szociális minimum. Ezek közül 1 millió nyugdíjas, 3,5 millió paraszt és 1,7 millió valamilyen állami vállalat alkalmazottja volt. A parasztság ilyen magas száma, a nem kifizetődő mezőgazdasági termeléssel magyarázható.

Az augusztusi eseményeknél erre is gondolni kell — folytatta Antoni Rajkiewicz. — Az árak politikai kategóriává váltak Lengyelországban, nem közgazdaságivá.

Tavaly június első napjaiban, minden előzetes bejelentés nélkül 40–50 százalékos áremeléseket hajtottak végre, melynek eredményeként először csak három nagyüzemben, később sorozatosan mindenhol sztrájkok történtek ki. S a sztrájkokhoz élelmiszerhiány és a bürokratikus szakszervezetek tevékenysége is kapcsolódott, melyek következménye, a már ismert események spirálja jött létre.

A jelenlegi vizsgálatok 1981. harmadik negyedére a következő egy főre jutó jövedelmeket állapították meg.

1981. III. negyedév	Egy főre
1 személy gyermektelen házaspár	2800
2+1 gyermek	5200
2+2 gyermek	6300-7800
2+3 gyermek	8000-10000
2+4 gyermek	9500-12000
1 nyugdíjas	2500-
nyugdíjas házaspár	4400-
	2200

1981-ben Lengyelország lakosai közül kb. 4 millió marad a szociális minimum alatt.

Ehhez az adathoz viszont ismerni kell a következő dolgokat: az 1980. augusztusa és 1981. februárja között végrehajtott nyugdíj- és bérrendezések nominálisan valóban csökkentették a szociális minimum alatt élők számát. Viszont az arányhiány sokkal rosszabb helyzetet okozott, mint 1980-ban.

Mint ismeretes, 1981. április 1-től húsjegyet fognak bevezetni, sőt a jegyrendszerre más termékek esetében is számítani lehet. Ez biztosítani fogja mindenki számára a minimális szükségletkielégítést és bizonyos rétegeknek az egzisztenciális minimumot is fogja jelenteni.

AZ ÉLELMÉZÉSI PROBLÉMAK ma igen jelentősek, s ez a tavalyi évhez képest mértékben növekedett. Burgonyából az évi átlagos 50 millió tonna helyett '80-ban mindössze 23 millió tonnát takarítottak be, vagy cukorrépából 17 millió tonna helyett, csak 11 milliót. És ez a lakosság élelmiszerhiányát az állattenyésztésben is katasztrófához vezett.

Ma 1 mázsa burgonya ára 1000 zł, ami 1 mázsa gabona árának felel meg és a vetéshez több mint 8 millió tonna szükséges. Elképzelhető, mit jelent ez Lengyelország lakossága számára. Manapság burgonya helyett rizst, kását és főtt tésztát esznek.

Tehát látható, mi a különbség a szociális minimum értékoldala és valóságos oldala között.

Egy dolgot fontos megjegyezni, hogy a kisgyermekes és a nehéz fizikai munkát végző (pl. bányászok) élelmiszerrel kiemelten kell gondoskodni, ezért az igények hierarchiáját kell bevezetni.

Azokban bizonyos rétegekben már most észre vehető az életszínvonal csökkenése. Ilyen háttérben a sztrájkok csak nehezítik az amúgy sem könnyű helyzetet. Ezért is bír igen nagy jelentőséggel az a 90 nap, melyet a miniszterelnök kért.

A LEGTÖBBI MEGÁLLAPODÁSOKNAK megfelelően a szociális minimum vizsgálatát ki kell terjeszteni más lakossági rétegekre is, az eredményeket évenként kétszer be kell mutatni a kormányban, hogy figyelembe vehessék a gazdaságpolitika kialakításában.

A továbbiakban Rajkiewicz professzor három főbb problémát emelt ki.

Először is: a falusi dolgozók számára még nem dolgozták ki a szociális minimum rendszerét, így vizsgálatok híján rájuk vonatkozóan, csak közéleti adatot ismertek. Óriási problémát jelent, hogy a me-

zőgazdasági termékek felvásárlási és eladási ára között milyen hatalmas különbségek vannak. Például a tej literenkénti felvásárlási ára 10 zł, míg eladási ára 3,60 zł, a cukornál ugyanez: 26 zł a felvásárlási és 10,50 zł az eladási ára. Ez természetesen igen nagy feszültséget eredményez.

Ma több mint 3 millió egyéni parasztagdálkodó él Lengyelországban. Ami igen érdekes és elgondolkodtató, az az, hogy az egyéni gazdaságok másfélszer hatékonyabbak, mint az állami szövetkezetek. Az 1981. február 21-i megállapodás érdekében a kormány kötelezi magát arra, hogy megváltoztatja az ipari és mezőgazdasági cikkek árrelációját, továbbá kiszámítja a parasztszociális minimumát, ami ma már politikai ügy is, mivel ők is saját szakszervezetet akarnak létrehozni.

FŐ KÉRDÉS az, hogyan kell megszervezni az egyéni parasztagdálkodókat, ez a társadalom élelmiszerellátásának kulcskérdése. Másik jelentős gond a mezőgazdaságban foglalkoztatott népesség reprodukáló képessége. A 70-es években faluról, mintegy 2,1 millióan, főleg fiatalok áramlottak a városba, és ennek ráadásul 60 százaléka lány volt. Így nyitva maradt az a kérdés, hogy ki fog dolgozni a mezőgazdaságban.

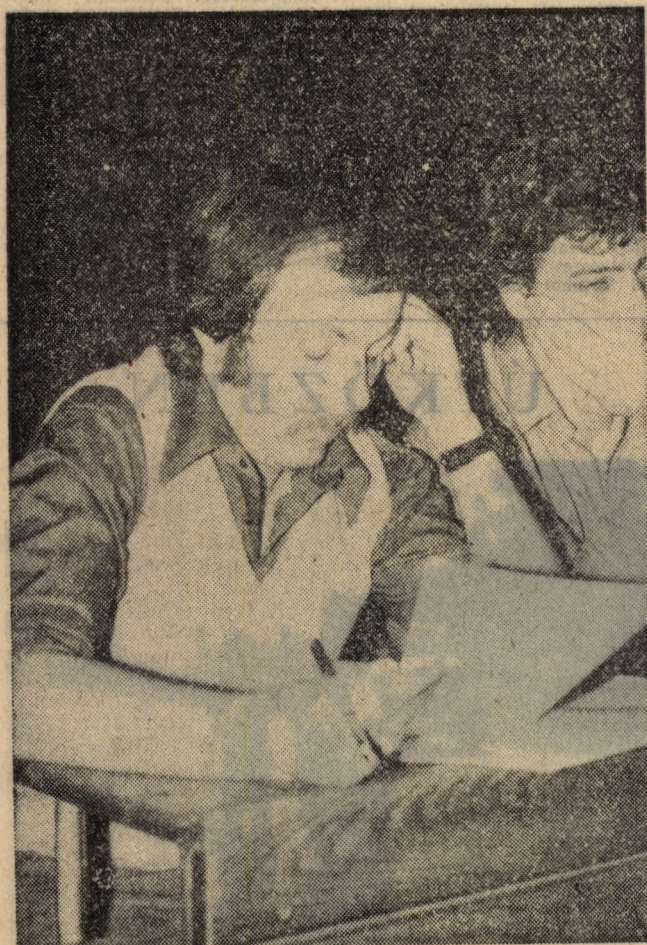
Rajkiewicz professzor kijelentette, hogy a lengyel mezőgazdaság nemcsak önmagát képes magasszinten ellátni, hanem exportálni is tud, de ehhez emberek kellene. Ezért, az ipart átállítják a mezőgazdaság céljainak megfelelően.

Másodszor: A különböző szakszervezetek közötti megállapodásoknak megfelelően a szociális minimum szerepét fog a gazdasági tervezésben, és az alkotmány módosításánál az alkotmányba is belekerül.

És végül: a bérek és társadalmi jutások megállapításánál a következő szempontokat veszik figyelembe: A bérek és jövedelmek a munka hatékonyságától függenek; a családi különbségeket a családi pótlékkal kell kiegyenlíteni; és a minimális bér nem lehet alacsonyabb a szociális minimumnál.

A professzor szerint reálisan ezt csak 1983-ra tudják elérni. Tehát legalább három év kell ahhoz, hogy rendbe hozzák a gazdaságot, és felhasználva a magyar tapasztalatokat, megfelelő relációt alakítsanak ki az árak és a bérek között. A zloty is meg akarják erősíteni, de ehhez három év nyugalomra, a szakszervezetek és a párt közötti kapcsolat rendezésére van szükség. — fejezte be előadását Antoni Rajkiewicz professzor.

Madarász György

Az írás megmarad

(Fotó: Korpics Mirko)

Nincsenek ártatlan tíz évek

Nádas Péter a színházról: „Lennie kell egy helynek, ahol néhány ember úgy tesz, mintha természet és történelmet tudna csinálni, ahová minden este bemehetünk, ha akarunk, és megnézhetjük, hogy mit csinálnak és mit csinálnak velünk.”

Nincsenek ártatlan tíz évek, és valószínűleg Nádas Péter is nyomot hagy minden esztendő. Szívós alkakra utal, hogy írói vállalkozásának alapképlete „hajdanvolt átértékelt, elvesztett, mestersegesen életben tartott, vagy lelkesen újra feltámasztott, esetleg még nagyobb lelkesedéssel eldobott értékrendszerek, kódexek és a formulákba soha nem kényszerítő élet ütköztetése. Hőseinek életét a végletekig szabályozzák a félelem és kiszolgáltatottság szabályrendszerei, ám hiába föllebbeznének a szabadsághoz, amit annak vélnek, csak új kódex, új megkötésekkel... A megragadott közelmúlt és jelen után szükségserű, hogy a Történelemig jusson...” (Szörényi László).

1969-ben jelent meg a Klára asszony háza című írása. Három szereplője van: a mozgalom özvegye, akinek házat megüli, s a való életől elzárja a közelmúlt eszményeit torzított története, a tűzharcban fiatalon mártírhalált halt férj mítosza, s ebben a valóságvilágban az egyetlen létjogosult cselekvés az akkori értékek mentése, az emlékirat-teremtés. Ebbe az érzelmi és szellemi áporodottságra érkezik Zsuzsa, a falusi cseléd: durva testiség és finomkodó viselkedés, bárgyú szolgáló és rafinált akarnok, földhözragadt formális ész és cikornyás érzelmi romantika bonyolult összessége. Jóska, a szomszéd fia itt még nem több, mint a cselekmény mellékvágányaihoz szükséges figura, s egyben a végkifejlet

egy magyarázata. A novellának cselekménye van, a szereplők főznek, írnak, tyúkolat és lakást takarítanak, bevásárolnak, szeretkeznek és telefonálnak — a feszültség sűrűsödésének okai azonban az egymás számára kölcsönösen elviselhetetlen új szempontok, a másik pusztia jelenlététől megfogalmazódó kétségek, az egymás előtti, látszatra szívélyes, de szándéka szerint a személyiséget elrejtő viselkedés kényszere, a minden elhatalmasodó bizonytalanság. „Ez a tépelődés, a kérdéseknek ez a kusza halmaza új volt Klára asszony számára, régen elfelejtett érzés, amely áthágtatná szilárdnak hitt elveinek korlátait. Az elveiben pedig nagyon bízott. Elveinek becsületében és tisztaságában... Csak a szokatlanságot érezte, amely összevetve a társadalmi normákkal zavaróan idegesítő olyasvalaki számára, aki a szokatlanságban nem képes felfedezni az újat, s felfedezve az újat — megörülni annak.” Pedig a körülmények Klárát most arra is kényszerítik, hogy évtizedek óta jogos, de számára eddig fől sem merülő kérdésekkel szembenézzen.

Amikor Klára vállalná a mítoszait való leszámolást, és az önmagával való szembenézést, Zsuzsa, aki erre kényszerítette, elhagyja, s ő — bár tudja, hogy az önmagával való teljes azonosulásához szüksége volna még rá — nem képes kimondani a szót, amivel maradásra bírhatná.

Csodálom Nádas, hogy majd tíz évig képes volt őrizni magában az érzést és a feszültséget, hogy mindezt a hetvenes évek végén újra megossza másokkal. Bár lehet, hogy helyénvalóbb volna az életünket csodálni, amely

megtagad tőlünk egynehány választ, és egynehány kérdést, s emiatt maga lesz biztosítéka korábbi érzések, kétségek, bizonytalanságok megőrzésének. A Klára asszony háza annak idején 3400 példányban jelent meg. Számomra tökéletesen indokolt, hogy Nádas 1977-ben újabb kísérletet tesz gondolataival „az egyetlen igazán közösségi művészet”, a színház számára. A Takarításban szorongató drámanak írta meg a korábbi novella problémakörét.

A Takarításban nem múlik az idő, s a szereplők cselekvése lényegére, a jelenlétre tisztul. A súroláskor valóban görnyednek, valódi víz jön a hétköznapi csapból, valódi felmosóronggyal halásznak könyéig a koszos vízben. Eközben aradnak és apadnak a tiszta és szennyes indulatok, eközben önti ki és takarítja egyben Klára, Zsuzsa és Jóska a saját macskát. Klára mítosza is jelen van: fényképre merevítve statisztál mindenhez, s csak megörökített emberi mozdulata ad némi reményt a gyanúnak, hogy joggal talan őt bármire is igazolásul felhasználni. Klára a megrendelő; kívánta-engedte, hogy Zsuzsa és Jóska a takarítás során életébe pillantson, abban bízik, urálja őket annyira, hogy zavart ne okozhassanak; fokozatosan kell ráébrednie, túl magabiztos volt, vesztesé is válhat. Jóska hatalomra vágyik, önmaga életét uralhassa legalább: korlátai Klára személye, a mítosz, a sajátjává kényszerített külső gátak, reménye első fokon Zsuzsa személyében a szerelem és a testi vágy. Zsuzsa meghatározhatatlan: valós és lehetetlen keverés, elérhető és elképzelhetetlen egyszerre.

A történelemben egymást gyötrik. Jóska végül megöli

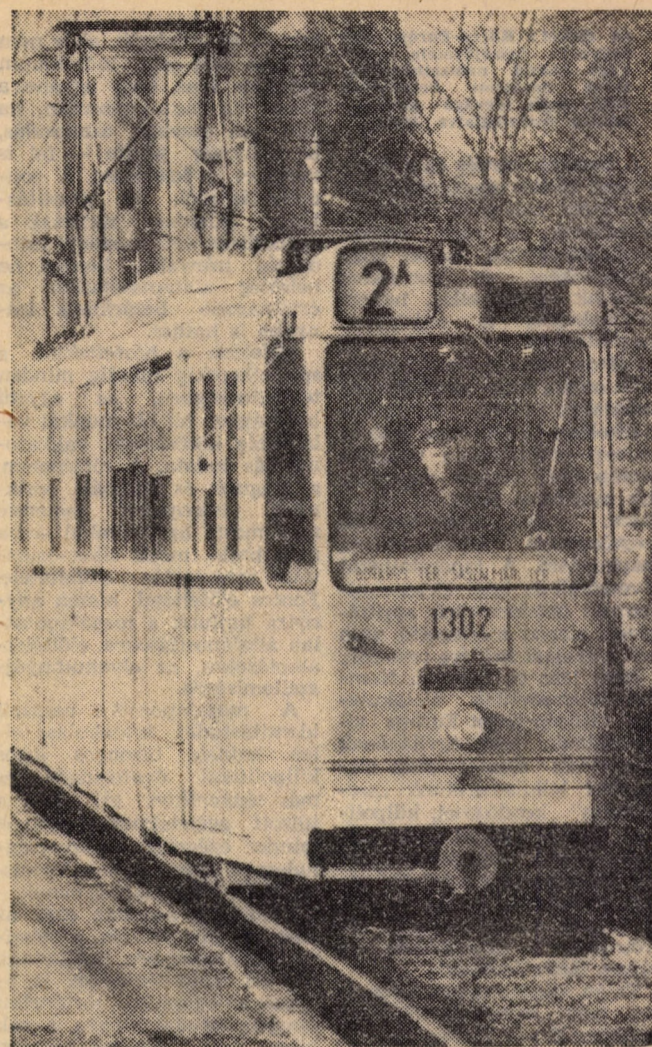
Klárát, de nincs menekvés, szabadsághoz e nagy árért sem juthat, a korlátok végérvényesek, önmaguktól is működnek, megbénítják és megalázzák, hiába az alkalom, még Zsuzsát sem tudja magáévá tenni, nemhogy saját sorsát, vagy a körülvevő kor világát. Ép ésszel kell tudomásul vennie, hogy lehetőségei illúziók, sorsa az élet kényszerének elfogadása. Az ész számára ez a Takarítás válasza, de az érzelmeknek egy szürrealista segítséget ad még: a mítosz lelép a falról, s a nap helyéről jövő fényt — ami nem a nap, de mégis csak fény — érzékelve hanyatt dől és sütteti magát. Jóska leckéje ugyanez, és menekvése nincs mód. Vetkőzik ő is, roskad és megadja testét a múltapnak. Amiről tudja, hogy hamis, s hogy én tudjam, hogy ő tudatában van ennek, napszemüveget tesz: a szeme fényét és világát talán megóvhatja még.

Nem értek a színházhoz; hiába dicsérem Szikora János rendezését, a dramaturg, Morcsányi Géza és a színészek munkáját, jelzőimnek se értéke, se jelentősége nem volna. Tudom, soha nem lennék képes száz befizetett szemlélőnek annyira kiadni az életemet, mint a Takarítás színészei: Angster László, Bajcsay Mária, Bán János és Olsavszky Éva. És ha a dramaturgra, meg a rendezőre gondolok, nehéz szabadulni ellenkezéseimtől, amiért őket erre kényszerítették.

Bár a kényszer talán nem is az övék. Közérzetünkben táplálkozó, megélni érdemes közös vágyunk inkább, ami hajt vizsgálni sorsunkat, s kételez szembenézni a mindenkori eredménnyel.

Molnár Gabriella

Közgáz-járat

Fotó: Balázs Gusztáv

Sajtószemle

KÖZELETTI TEVEKENYSEG, SZEMÉLYI HÍREK

A VI. Közgázász Világkongresszusra 1980. aug. 4-8. között Mexikóban került sor az „Emberi erőforrás, foglalkoztatás és fejlettség” című témakörben. A világ vezető közgázászai hat székfoglalóval vitatták meg az emberi tényezők szerepét a gazdaságban. A magyar közgázászárságot képviselő delegáció tagjai között volt Simal Mihály, Szentés Tamás és Timár János, egyetemünk professzorai. Timár János előadásában a munkaerő és iparosítás problémáival foglalkozott a gazdaságilag fejletlen országokban, Szentés Tamás pedig a fejlődő országok munkaerő-problémáit tekintette át. A kongresszus munkájáról már a Függetlenség 1980. aug. 6-i száma is hírt adott, a Valóság januári számában azonban Simal Mihály részletesen is elemzte a székfoglalások munkáját, értékelve a különböző közgázászati iskolák állásfoglalásait, s elemzte a találkozó tapasztalatait.

A KSH által a közelmúltban közzétett jelentés szerint az ipari vállalatoknál végbement óriási méretű munkaerőfluktuáció megállítása sürög feladatát vált. A munkaerőmozgásról mint folyamatról és háttérben húzódozó mozgató rugókról fejtette ki véleményét Timár János tanszékvezető egyetemi tanár a Népszava jan. 10-i számában.

„Pillantás a 199. évtizedbe” címmel adta közre a Népszabadság január 4-i száma magyar tudósok tudományáguk várható eredményeiről szóló nyilatkozatait. Közülük Berend T. Iván professzor a társadalomtudományok fejlődéséről, várható további integrálódásáról foglalt állást.

A Kossuth Lajos Tudományegyetemen az angol nyelv és irodalom tanszéken országos anglistikai napokat rendeztek 1981. jan. 26-28. között, melyen egyetemünk nyugati nyelvek tanszékének oktatói is részt vettek. A háromnapos konferencia résztvevőinek „Nyelvészet és nyelvoktatás” című fórumot is rendeztek, ame-

lyen a szaknyelvoktatás alapvető kérdéseit is megvitatták. (Hajdu-Bihari Napló 1981. jan. 27.)

Harsányi Istvánné a filozófiai tanszék adjunktusa „Az Állam és forradalom” c. mű helye és szerepe a szemléletű foglalkozásokon címmel jelentett meg írást a Propagandista 1980. 5. számában, melyben a Marxista-Leninista Esti Egyetemen folyó képzés céljairól, feladatairól számolt be, kiemelve az ezt elősegítő propagandamunka jelentőségét.

A Dunántúli Napló 1981. jan. 21-i híradása szerint az MTA és az MKKE vállalkozásutató csoportjának vezetője, Liska Tibor a vállalkozásutató tapasztalatairól adott tájékoztatást a pécsi Nevelők Háza klubjában az érdeklődőknek.

ISMERTETÉSEK

A Giornale Degli Economisti e Annali di Economia c. olasz szakfolyóirat 1980. No. 7-8. számában olvashatjuk Berend T. Iván és Ránki György „Underdevelopment and economic growth. Studies in Hungarian social and economic history” (Gyengén fejlettség és gazdasági fejlődés) c. könyvének ismertetését, mely az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg 1979-ben.

„Ha átélünk a XXI. században!” — ezt a címet adta Szűts Dénes könyvismertetésének, mely Kovács Géza új könyvéről, a „Jövőkutatás és társadalmi tervezés” c. könyvről készített. A Népgazdasági Tervezési Intézet Jövőkutató Osztályának vezetője legújabb könyvében a társadalmi méretű tervezéssel, valamint a nagy távlatú jövőképalkotás kérdéseivel foglalkozik. (Féjér Megyei Hírlap 1981. jan. 14.)

TOVÁBBKÉPZÉS

A Közgázászati Továbbképző Intézetben majdnem tíz éve folyik szervezett közgázász-továbbképzés. A szakközgázász-képzés eredményeit és gondjait elemzte Kovács Dénes a Népszabadság január 6-i számában.

Csonka Éva

Nádas Péter.

Takarítás

Gondolatok az előadás kapcsán

Elbírná-e a privát (kelet-európai) élet a külső tekintet vizsgálódását? Milyen határok közt teheti ezt? Annyak éli-e meg az ilyen tekintet, ami az profán evidenciájában — vagy valami egészen másnak? Vagy tényleg nem lehet itt szó már „puszta” tekintetről sem?

Milyen érvényű lehet itt egy takarítás? Mit és hogyan takarítunk? Egyáltalán: miért takarítunk? Miért egyezünk bele a takarításba, ha a „koszszal” igazán bensőséges a viszonyunk.

Miben bíznunk? Abbán, hogy a takarítás csak felszíni lehet, múltbeli és jelenlegi „koszos” lényegünket igysem érintheti?

A kosz struktúrája magához rendel egyfajta célszerűséget, de éppen adott minősége nem teszi képessé, hogy számoljon a beavatkozás (takarítás) önérvényén túlnövő jelentésével. Az is olyan mint a kosz: nem azonos önmagával. Hatása: egyfajta kiszámíthatatlanság, amorf állapot. Ezt sem a „kosz”, sem a „takarítás” nem kalkulálhatja be. Nincs kalkulálhatóság a másik vonatkozásban. Minden tétté válhat. Megfoszthatóvá valamitől — akármitől. Gondosan kimunkált hatalmi bástyák inoghatnak meg. A teleológiai önérvényességüket hajszolva befeladnak — s így „kifelé” csak robbanhatnak. No meg „befelé” is.

Privát élet? Mi kell hozzá? Személyiség, civil kurázi, önérvényűség, identitás — biztonság önmagamban. Reflektált viszony a valósághoz s így: permanens, rugalmas újrafogalmazása magamnak. Háttér és alap: a szerves közösség. Ezen túl: a privát mi volt biztos és pontos helyének ténye és tudata (érzékeltetése) a társadalomban. A privát lét garanciái: intézményesen és interperszonálisan. Masszív értékek: kultúra. Ekkor létezhet. S ha van — s így van — akkor bele is lehet tekinteni. A tét körülhatárolt és így akarható.

Máskülönbben? Nem akart,

csupán elkerülhetetlen — meg kell történnie — hát legyen. A veszély nagy és alakatlan. A védekezés: totális és ad hoc egyszerre. Improvizatív, a teljesség igényével. Az ezt megtestesítő személyiség: — típus (Klára, a nagynéni). A kulcs: a múltja. Hogy ez a „mozgalomhoz” kötött — akkor és ott esetleges. Ma: veszélyes, mivel intézményesült módszertként hatványozódik és igazolódik érvényességére. Értékpremisszáink összirtársadalmi-mozgalmi liturgiába emelték át, oldották fel.

Ami a mozgalom ebben az összefüggésben jelenthet: a nemlétező kibúvó, az akart és tudatos felülemelkedés esélyessége. Rendőr és üldözött, hóhér és áldozat, uralkodó rend és ellenzéke egyazon viszonyban, minőségben van lehoronyozva. A pólusok feltételezik egymást; mentálisan, lelki karakterükben egységűek. Öndefiniálásuk vonatkozási pontja kizárólagosan az „ellenfél”. Érvényességük igazolása: csak a totális győzelem lehet az ellenfél, a „gonosz”, a „másik” megsemmisítése.

Konkrétan vagy szimbólikusan: egyre megy. Lecsapódást lásd: módszerek, emberi viszonylatok és lelki szerkezetek azonosossága. A kör bezárult. Kiütkezés: folyamatos, reprodukálódó skizoid állapot.

A múlt: impresszionisztikus életvitel. A huszadik századi élettechnikai antinómia egyik pólusa: feloldódás az adottban, benyomások, élmények, hatások kergetése s ezzel vélt önbizonyítás és önérvényesítés. Társadalmi, interperszonális elmosódottság, a „belső mag” talány marad. Cselekvés=pótcselekvések sora. Belső megérett helyett ideológia — utópia — messianizmus.

A bizonyosság: az abszolútum. Forradalmi típusok: kiválasztottak, felvállalók, démonok — „szabadságot” halottak”. A háttér: üres, kicsinyes és profán. Kalandorság. Vélt önazonosság: a személyiség közvetlen viszonya az abszolútumhoz. Vallásos ateizmus. Eredmény: a „felzabáltság”, a

kocsnyás civil szféra újratel-melődése.

Takarítás — ebben az összefüggésben esetleges. Bármiké felvállalható a „külső tekintet” funkcióját. Ha a múlt konkrét történéseivel nem adható kielégülést (zaklatott száguldás, amoralitás vagy akár perverzión), adhat mint olyan: mint múlt. Csak stilizálni kell. Emlék-mítosz-fénykép. S ha mindez tudatosul: Mik az esélyek? Mi a kínálat, tanács (ha tetszik nevelési — szocializációs alapvetés) az utód számára? (Jóska, az unokaöcs).

Mindenekelőtt: öncélú reflektáltság. Tudati megélt. Vágyak és ösztönök stilizálása és elvont kezelése. Rálátás az életre — belülről kimunkált hatalom.

Önmagam (azaz Klára), mint meghaladó példa bemutatása és őszinte feltárása — feltárlkozás. Titkok megosztása. „Lazítani és gondolkodni” — „szabad” akaratra rávevni. De közben: valóságosan nem engedni. A hatalom fenntartása: csak mint ilyen képzelhető el személyes kötelék és kapcsolat. Finom manipuláció — láthatatlan kötelek. Képlékeny személyiségek egymásba folyása és feloldódása. A vágyak ösztönök, a legitímabb vonatkozások uralása. Elmosódottság — felfejthetelenség. A hatalom is amorf. Ennyi maradna az abszolútumból, ha az érzékiség — érzékeltetőség szintjére akarom csalogatni?

Mi történik, ha az „utódban” is tudatosul mindez? (Jóska). Csak negatív önmeghatározás, mint egyetlen lehetőség. Tagadás, önpusztítás — s közben várakozás a „nagy pillanatra”, mikor a negatív konstelláció megszűnik, s teret enged autentikus létnek. A minta adva van. A pszichikus struktúra is. A vágy: öngerjesztő és formátlan. A „másik” nélkülözhetetlenségének érzete és ugyanakkor rettegés tőle. Nincsenek eszközök, utak, biztosítékok és kontúrok — nincs kultúra a kommunikációhoz. Befulladt kommunikabilitás és monológok. A „másik” minden kísérlete önmaga azonosítására (vágyak, múlt stb. révén) veszély a számomra. Erősebb és más lehet mint én. A dezertálás réme. Idejében rombolni kell még privát mítoszait is, ha a gyanú felébred. A frontok elmosódnak. Az aktuális szövetségest mindig ad hoc állítja mellém a pillanatot, a szituációt. Nem lehetünk finnyások. Az ellenség is

arcátlan és bármikor behelyettesíthető, felcserélhető. S a kör határtalan.

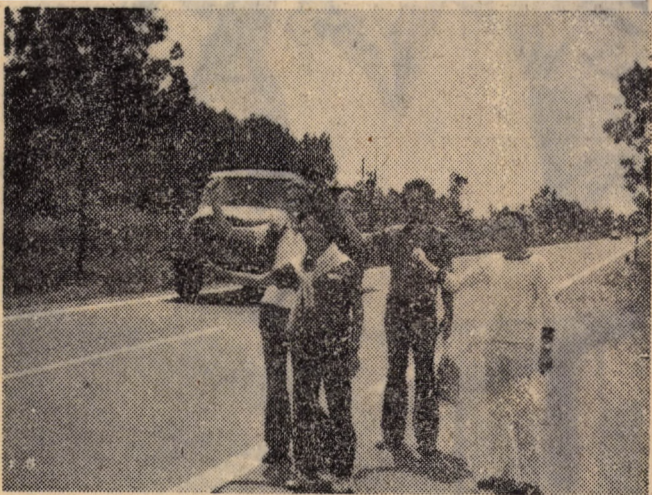
Az identitás megteremtésének útja tehát: a negáció. Ami az igenlés tárgya: a pusztá hatalom. Formális-tárgyi birtokbavétel és az ehhez szükséges összes redukció. Valamint a viszonyok, mint garanciák. Privát mítoszok és kapaszkodók permanens rombolása igényli a másik pólust: a kollektív mítoszok kultivációját. A cél: a szituáció, az adott állapot fenntartása és legitímációja. Ez viszont egy ponton túl: a tagadás, az értékek, önmagunk és mások folyamatos „megsemmisítésének” önévezése. „Játék”, egyfajta hedonizmus. S így: sajátos kielégülés. (És fordítva: az élvezet formája a negáció lesz). A szituációt kifizető szociális-pszichikus mező önmagában, teljességében igemelt.

Klára és Jóska: a reflektált élet esélyei — és ennek botránja. Az autentikus lét utolsó lehetősége: az önmagára irányuló reflexió teljes hiánya, az öntudatlan — ha tetszik — vegetatív létezés: Zsuzsa. A lét problémái itt megélhetési problémák. Érzelmek: a maguk ösztönösségében, természet adta erejükkel és hitelükkel. Vágyak: a legteljesebb diszrepancia közöttük és a mindennapiság bornirt világa közt. Az ő privát mítosza ezen vágyak rögeszmés, álomszerű kivételése. Az érzelmek ösztön szintjén való létezésének megjelenése: a testiség. De a test eredménye melege, biztonsága, gondoskodása s ugyanakkor erotikája itt el kell, hogy vesszítse az „anyaság” ártatlanságát, azt a bensőségességet, mely más tájakon még utolsó reménye lehetett a lelkek találkozásának.

A végső stádium: az „ellenesség” felismerése önmagamban. (Jóska) A világ, mely a pusztá tárgyiságra redukálva tesz lehetővé formális elcsúszást, bebizonyítja magáról, hogy ez már a lehetőségek maximuma, kivételes „kegyelmi” állapot. A „nagy pillanat” bekövetkeztével a teljes kiürültség már erre is képtelenné válik.

Egyetlen kibúvó marad: a mítosz a civil kurázi karaktermaszkját felöltve egy végső cinikus gesztusban készen áll arra, hogy a látszatok világát teljessé tegye. Egy világot melyben az egykor kitörési esélyekként felismerni vélt lehetőségszférák csak a realizálódás gátjaiként funkcionálnak.

Vér Tibor

A nyárra várva

(Fotó: Balázs Gusztáv)

Polvax: „A katolikus egyház helyzete Magyarországon”

A plakátokat csak két nappal előbb tették ki, mégis tömve volt a klub. Voltak itt az Eötvösről, a Református és a Katolikus Hittudományi Akadémiáról. Képviseletet magától több egyetemi tanszékünk is. Egy műszakos fiú magnófelvételt készített. Mint mondotta, pol. képzéshez gyűjt anyagot. A hallgatók nagy száma, bizonyára vendégeinket, Nyíri Tamás teológus professzor és Szabó Géza plébános urakat is meglepte.

Nyíri Tamás először az írásban érkezett kérdésekre válaszolva rajzolt képet a keresztényhit forrásáról, a Bibliáról. Vajon többet jelent-e ez a mű puszta kultúrtörténeti érdekességként? Egyértelműen sokkal több, hiszen, mindannyiunk gondolkodására hatással van. Ezután mai latin-amerikai példákkal igazolta a hit mozgósító erejét. Az élet nagy kérdéseire vonatkozó gondolatok ma legalább olyan aktuálisak, mint kétezer évvel ezelőtt.

A második kérdéskör, a szekularizáció kapcsán a professzor úr megállapította, hogy hazánkban folytatódott a hívők számának csökkenése, ugyanakkor azonban most több értelmiségi hívő van, mint kilenc éve volt, a vallásos emberek hite is intenzívebbé vált.

Nyíri Tamás bevezetője után Szabó Géza plébános húsz perce következett. Az ifjúsági karitással és az ökümemikus kérdésekkel foglalkozott.

A bevezetést követő első kérdés az ateizmus eredetéről kért felvilágosítást. A problémát vizsgálva Nyíri professzor megállapította, az ateizmus lehetőségét a zsidó-keresztény istenkinyilatkoztatás teremtette meg. E vallások szerint Isten a világ teremtője, és nem a természetben vagy az égitestekben levő szellem. Ezzel a zsidó-keresztény istenkinyilatkoztatás megfosztja a természet tárgyait azon mítikus tulajdonságaiktól, amikkel az archaikus hitvilág felruházta őket. Az öt körülvevő világot az embernek már nem istenként kell tisztelnie, mivel a

keresztényhit szerint feladata a világ meghódítása. Ez az, ami által az ember a világ urává válhat. Célja elérése érdekében a természetet felhasználhatja, átalakíthatja. A gondolatmenetből következik, hogy a világ az emberért van. Egy ilyen emberértelmezés komoly szerepet játszhatott a nyugati félteke társadalmi nekilendülésében. Ezzel kapcsolatos Nyíri professzornak az az állítása, hogy a kereszténység indul el az ember felszabadításának mozgalma. Az egyház gyakorlata azonban szembe kerül a keresztényhitnek a Bibliából levezethető szellemével, amikor sorozatos, bár fennmaradása érdekében szükségszerű kompromisszumok után, az emberi szolgádot, elnyomatottságot szentesítette. Ennek alapján Nyíri az ateizmust a keresztény gyakorlatra adott kritikai reakcióként értelmezte. Nyíri professzor szerint a kereszténység az egyetlen eszméramlat, mely az emberi fejlődés célját egyértelműen kijelöli, melyet ezáltal jövő-orientáltság jellemez. A kereszténység szemben a filozófiának kizárólag oknyomozó, alapokat kereső oldalát emelte ki. A filozófiának és a kereszténységnek ilyen éles és kizárólagos szembeállítása kis- sé egyoldalúnak tűnt.

A tartalmas bemelegítő beszélgetést szünet követte. Természetesen csak a hallgatóság számára. Vendégeinket az érdeklődők hada vette körül. Kis pihenő után kezdődött a tévében a „Párbeszéd a dialógusról” című film, amelyben marxisták és különböző felekezetek képviselői keresték az együttműködés útját. A műsorban Nyíri professzor is részt vett. Többek között ő is hangot adott azon véleményének, hogy a különböző világnézeti emberek között kialakuló őszinte párbeszéd és igaz megértés feltétele, hogy mindkét fél a másikat értékek hordozójaként tisztelje. A feladat az, hogy az ateisták jobb ateisták, a keresztények jobb keresztények legyenek. Hiszen véleménye szerint a mereven dogmatikus katolicizmus éppen olyan zárt rend-

szert, mint a vele szemben álló merev materializmus.

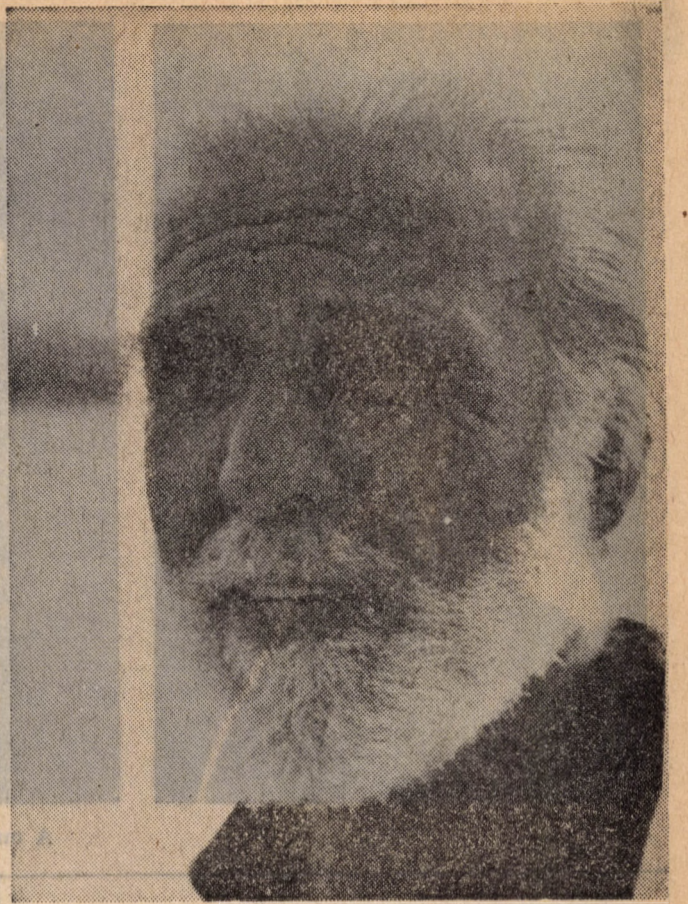
A beszélgetés résztvevői egyetértettek abban, hogy marxizmus és kereszténység egyaránt kívánatos célként tűzi tagjai elé a közösség megteremtését, a közösségért való cselekvést. Ez, vagyis a közösségi ember a nagy közösség megteremtése érdekében mindkét fél, természetesen saját eszközeit és érveit felhasználva, munkálkodhat. Ennek megvalósulását akadályozza a társadalom értékrendjének átalakulása, a magánélet problémái felé fordulás. Nyilván bizonytalansági tényezőt rejt magában az is, hogy a jövő közösségi embere, s a tőle elválaszthatatlan társadalmi összefüggérendszer, mint értékek, meghatározott preferenciarendszere, röviden az értékek perspektívája valószínűleg egyik fél által sem kielégítően meghatározott.

Az elsőnél is izgalmasabb volt a második féléldő. A szűk körben oldottabbá vált a légkör. Több kérdés foglalkozott a vallás lélektanával. Vajon, a társadalom peremére szorultak, a beteges lelkiállatok vallása-e a kereszténység? A professzor úr véleménye szerint semmi esetre sem. Az evangéliumok aktivitást hirdetnek. A társadalom igazságosabbá tétele minden hívő alapvető feladata. Nyíri Tamás külön is hangsúlyozta, hogy a szegénység, az elmaradottság a hitnek nem potenciális táptalaja. Szerinte majd az anyagi bőség korszakában jön el a hitterjesztés igazi nagy korszaka. A sok szabadidőben több idő jut a lélek ápolására.

A „válságban van-e a modern család” kérdésre ugyancsak elutasító választ hallottunk. A válaszok nagy száma nem jelenti a család túlhaldottságát, hisz az elváltak túlnyomó része új családot szeretne. Ugyanakkor az is tény, hogy az egyház nem foglalkozik kellő mértékben a család és a szexualitás problémájával. Bár a II. vatikáni zsinat megteremtette az előrelépés feltételeit, kézzel fogható eredmények még nem születtek.

Általános erkölcsi kérdések kapcsán került sor a „szeretni tudás” a „másokért élés” fogalmainak keresztény értelmezésére. A hitvallás szerint minden hívő ember részesül Isten szeretetében. Ennek az ajándéknak azonban csak kis részét szabad az embernek saját maga számára megtartania, a többit másoknak kell kiosztania. Általa jut el másokhoz a szeretet. Más szóval: ha valaki azt a szeretetet, amit férjnek, asszonynak, gyermeknek, barátoknak vagy ellenségnek szánt, magának tartja vissza, megcsalja őket abban, ami nekik jár. Az embernek nem szabad megfosztania magát az élet igazi örömetől; a szeretet közvetítésétől. A szeretet az egyedüli dolog, amely véges időben és az örökkévalóságban is megmarad. Ezekkel a gondolatokkal fejezte be Nyíri professzor a Polvaxot.

Stark Tamás
Türeli Sándor

Ellentétek vonzásában

(A felvételeket készítette: Simonyi Tamás)

Mi újság a Kinizsiben?

A Kinizsi kollégiummal kapcsolatban nem szegénykedünk meglepetésekben. Ilyen-olyan információk hatása alatt nemcsak a nem kollégisták, de a kollégisták sem tudják néha, hogy mi is az igazi helyzet.

A Kinizsi márciusi cífrái a 00-val és a gázrózsával kapcsolatosak. Mi a valóságos helyzet? Nem árt megvizsgálni. Bekopogtam tehát a gondnokságra, ahol szívesen fogadtak, megtekintettem az épületet magam is, beszélgettem barátokkal, idegenekkel. Erdekességek is kiderültek.

Kinek kell görnyedezve járnia?

A Klub Közlöny március másodikai számában olvastam, hogy meggyötört arcú ismerőseim görnyedezve járnak emeltről emeletre, mellékhelyiséget keresve.

Nem találkoztam a fent leírt típusú ismerőseimmel sem ott, sem itt, pedig érzéketlen leírásuk alapján ugyancsak rájuk lehetne ismerni. Még érkezőem előtt felmérte egyébként a helyzetet két kollégista, akik megállapították, hogy a mellékhelyiségek túlnyomó része rendeltetészerűen használható. Apópro — rendeltetészerűen. A gondnokságon elmondták, és a diákok megértették, hogy egyes furcsa alakok nem úgy használják, sőt, e célokra esetenként a centrifugát és a mosógépet (!!!) veszik igénybe. Igaz, ez utóbbi csak egyszer-egyszer fordult elő.

Ha már a higiénia és az értelem alsó határait súroló dolgokról esik szó, megemlítem, hogy az alkalmatlanságokat esetenként a gyomor tartalmának összeférhetlensége te-

szí alkalmatlanná, időlegesen — amíg más el nem takarítja — használhatatlanná. De — uram bocsá! — az elmúlt napokban fényes nappal már a zsbombóban is fellelhető volt ilyen...

Ez a néhány határ-ember pedig közöttünk van, és az összdiákság töredékét teszi csak ki. Előbbi valóság, utóbbi meggyötörésem. De az a lány sem fantomlány, aki szennyes fehérneműjét a W. C.-be engedi le.

Állításaimat megerősítik azok a diákok, akik a négy takarítónőt kiegészítve dolgoznak a tisztaság érdekében.

Rózsa, rózsza, gázrózsza...

Igy hangzik az áttért dallam Kinizsi-módra. Értetlenkedésemre ezzel válaszol ismerőseim: — Menjél a főzőtűkhöz és próbálj úgy viselkedni, mintha teát akarnál főzni!

Nem megy, mivel egyetlen gázrózsza sincs a négy, égfőjen. Gyors vizsgálatom kiderítette, hogy a főzőtűkben hat darab pléhdoboz és két darab konzervdoboz-tető szolgál gázrózsza gyanánt. Az utóbbinál veszélyesebbet el-

sem tudok képzelni. A lány-épületben ennek a felét tudtam fellelni. Elég dühítő tud ez lenni.

A gondnokságon megadóan fogadnak, elárulják azt, amit sokan úgysem hisznek el — nem tudom, miért nem —, nevezetesen, hogy nem kapható sehol sem. A gázfűzők javítója, a JAVSZER, éppúgy nem tud adni, mint ahogy nem tudtak vásárolni sem, ahogy nem járt sikerrel az erre ráállított anyagbeszerző sem. Isemers a téma és sajnos hihető. Miért ne szereznek be az első adandó alkalommal?

Mindez igaz, de miért tenékel a gázrózsát a diákok? Ma már világos, hogy főzés után miért kapják le a boldog birtokosok (?) a forró berendezést, miért viszik be a szobába. A hiány hiányt szül. De mi szülhetne vajon a hiányt? Az is előfordulhat — hallom —, hogy valaki év végén lustaságból kidobja a szemébe, mint inkább visszavigye. Ehhez hasonlóan, év végi szemétként találtak már könyvtári könyvet is.

Miért kezdett el fogyni a gázrózsza? Nem tudja senki. Pedig nemrégén cserélték le

az előző készülékeket, éppen mert azokhoz sem volt kapható ez az egyszerű vasdarab. Lényeg az, hogy ez a helyzet nem tartható fenn így soká. Kedves Kollégisták! Addig is, ne dugdossátok egymás elől a kevés meglevőt.

Még néhány gondolat

A gondnokságon is mondták, én is tapasztalom, hogy sokszor azt a fáradságot sem veszik egyes egyetemisták, hogy a valóban illetékeshez forduljanak. Hallottam olyan véleményt, hogy azért nincs gázrózsza, mert a gondnokság takarékoskossága címén begyűjtötte azokat. Ez nyilvánvaló képtelenség.

Egyre nehezebb takarítónőt találni. Mással háromezer forintért három órát kell naponta dolgoznia a takarítónak. Ráadásul a kollégium lakás-szerű szeméttel jár, nem úgy, mint a hivatal.

Felöltlenek azok a hallgatók is, akik napokig hagyják piszkosan edényeiket, evőeszközeiket. Némely szeletrények ezért is rohadnak. Mindez kedvez az átkos bogarak újbóli megjelenésének.

Szintén a gondnokságon hallottam, hogy sok esetben saját maguknak kell levinniük a rossz gépeket az emeletletről, illetve felhozniuk a televíziót a klubból. Javítani. A jót már könnyebben elviszik a diákok.

Mi az oka a nemtörődömségnek, amit persze nem szabad általánosítani? Talán az jelentene megoldást, hogy egy kollégiumban lakna valaki végig, kialakulhatna ezzel a lakás-szerű érzés, kötődés, rendszertel?

Megjegyzések a KISZ-alapszervezetek átalakítási javaslatához

a) Az alapszervezetek érdeklődésének, funkciójának a korábbi-nál világosabb megfogalmazására irányuló helyes törekvés ellentéte került a javasolt szervezeti megoldással.

Ha ugyanis az érdektartalom az 1. pontban megjelöltekkel azonos, azok javarésze csoportspecifikus és mindenképpen évfolyam-specifikus, hiszen a tananyagok, a vizsgarend, a terhelés évfolyamonként eltérő. A javaslat mégis évfolyamközi alapszervezetek szervezését írja elő, aminek következtében a szervezeti keret az érdektartalom hordozására és kifejezésére alkalmatlanná válik.

b) A jelenlegi helyzetből való kilépésnek tartalmi és nem esz-sorban szervezeti követelményei vannak. Az alapszervezetek és vezetőségek számának radikális csökkentése önmagában semmiféle garanciát nem nyújt a szervezeti élet megjavítására. Azt viszont helyes lenne biztosítani, hogy a tanulócsoportok szakosodás idején törésmegszervezésre ne adminisztratív akció legyen, hanem adjon lehetőséget a rokon érdeklődés, emberi-szimpatia kapcsolatok érvényesítésére, a KISZ-tagok tehát maguk dönthessék el,

melyik esophoz csatlakoznak az évfolyamon belül.

c) Helyesnek tartom a különböző tevékenységekre kialakuló csoportokban dolgozó KISZ-tagok számára nyújtandó lehetőségekért alapszervezet alkotását, mert ebben is a tevékenység és érdektartalomra szerveződés munkái. Ennek megfelelően tehát kétféle alapszervezet működhetne: a tanulmányi munkára, illetve a különböző politikai tevékenységekre szerveződött alapszervezet.

d) Az egyetemi fejlesztés kiállításba helyezett egységesebb, kevésbé szétbontott oktatási rendszere tartósabb csoportok fennmaradására nyújt esélyt, s ezzel a szakemberré — értelmiséggé nevelődés közösségi műhelyei ismét létrejöhetnek. A több éves együttléte, ellenőrző, fejlesztő, és támogatási hatása az egyetemi tanulmányi munka köré természetes módon szerveződik, ezért politikai szervezeteknek nem lenne szabad lemondaniuk intézményes kiaknázásáról, s ez ismét csak az azonos évfolyamokon szervezett csoportok fenntartását indokolja.

Kovács Sándor
Ipari kar pártalapszervezet titkára

Egy arany, egy bronz

Vízi vetélkedés

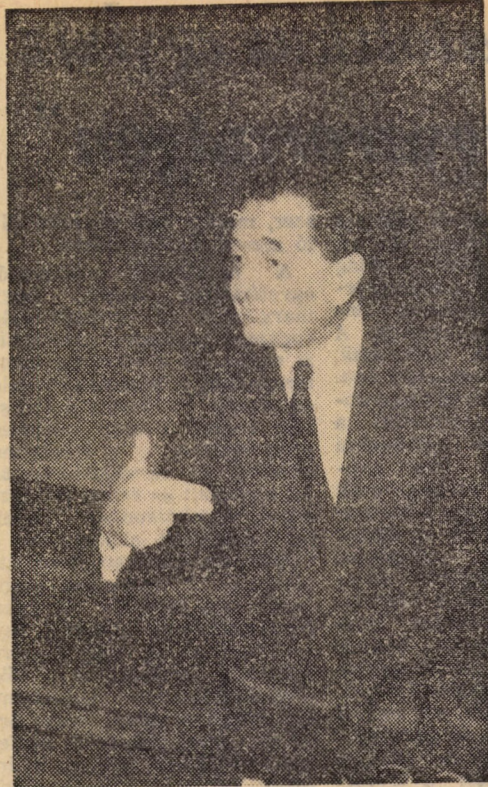
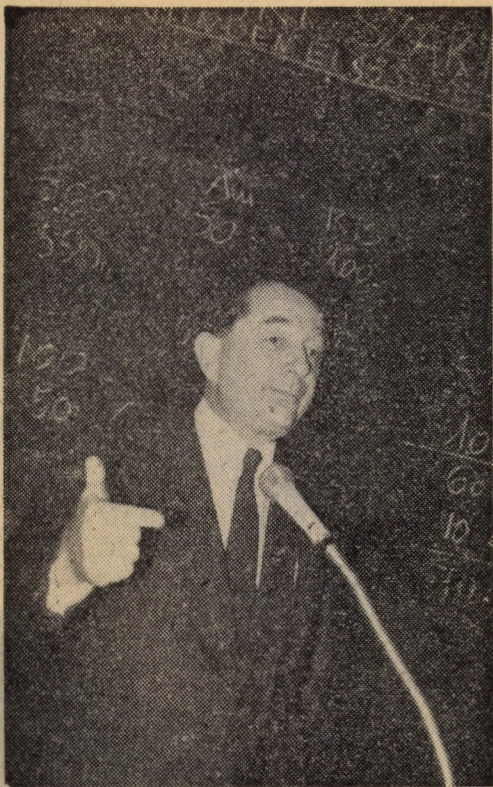
A BEFÖT első programjaként március 14—15-én sportvetélkedőt tartottak a Nemzeti Sportuszodában. Az egyetem közötti vízi rivalizálásban a Közgáz eredményesen állt helyt. A „Barátság Fesztivál Kupa” nemzetközi vízi-

labdatornán lelkes amatőr csapatunk az Orvosegyetem és a debreceniek mögött a harmadik helyet szerezte meg. A húszperces váltóban pedig az első helyre került együttünk, ők tudták leütni a leghosszabb távot, ez idő alatt.

A nyelvi laborban

(Fotó: Korpics Mirkó)

A második félév pg-előadásait az elsősöknek Erdős Tibor professzor tartja

(Fotó: Korpics Mirko)

Érik a BEFŐT...

A BEFŐT keretében a következő kultúrprogramok lesznek egyetemünkön: március 19-én, csütörtökön East koncert és Jancsó, Hernádi Polvax, március 20-án pénteken délelőtt filmvetítés lesz, délután Sándor György humorista és a Szektor Színház együttes, Erdélyi diaporáma vetítés, Karsai Pantomim RT, Jazz balett, március 21-én szombaton, délelőtt filmvetítés, délután Berki Tamás,

Dinnyés József és Boros Lajos, a BÖK színjátszó csoport, BME pantomim csoport, Jazz balett, este Neoprimitív és Dimenzió, valamint a Közgáz tánckar, délszláv és görög tánccház és a Pécsi Balett.

Csütörtökön és pénteken délután Inyenc Klub lesz, melyet a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola hallgatói rendeznek az izletes falatokat kedvelőknek.

Sportmorál

Az ígéretes tehetségű Branikovits László eléggé kanyargós utat járt be labdarúgó sportunkban. Egyesületei közé tartozott az FTC (innen lett válogatott — akkor még több értéke volt ennek a titulussnak), aztán következett a Csepel, majd az Építők, 1979-től pedig a Dunavarsányi Mgtisz csapata.

Összeállításunk főszereplője a jelenleg 31 éves, közgázon végzett Branikovits László. Esetleg a sportújságírásunk. Netán sportéletünk morálja...
Idézet a Magyar Ifjúság március 6-i számából:

Kiss Lajos, a Dunavarsányi Mgtisz sportkörének elnöke mondta:

— Branikovits Laci nem azért jött a tsz csapatába focizni, mint sok más élvonalbeli társa: hogy könnyűszerrel nagy fizetéshez jusson. Közgazdasági egyetemet végzett, elsősorban gazdasági területen vannak komoly terveink vele. A kereskedelmi főigazgató munkáját veszi át, annak nyugdíjazása után. Hogy focizni is nálunk, külön öröm, hiszen nagy tapasztalatával, irányítókészségével magával ragadja a társait is. Feljutásunkat a megyei I. osztályba nagyrészt neki köszönhetjük, hiszen sorsdöntő gólokat rúgott a riválisoknak. Még ma is nagyszerű futballista.

Idézet a Hétfői Hírek március 9-i számából:

Tresser Pál a Dunavarsányi Mgtisz elnöke mondta:

— Bár csapatunk pillanatnyilag a bajnokság ötödik helyén áll, mégis a tavaszi szezon kezdete előtt meghirdettem, hogy a jövőben egyetlen óra munkaidő kedvezményt sem adok. Ezután hat játékosunk, köztük a Ferencváros volt válogatottja, Branikovits közölte: ilyen feltételek mellett egy percig sem marad tovább. Nem estünk kétségbe, sőt, úgy éreztük, hogy ez igazolása a korábbi időszak tarthatatlan helyzetének. A döntés azért született, hogy rendet teremtsünk. Elképzelték volna tartom, hogy a megyei I. osztályban „profikat” tartunk, fiatalembereket semmittevésre neveljünk! Nincs szükség rájuk, jó pénzért focizni akarnak és a napi négy órai munkát sokallják. Aki játszani akar, az munkaidő után is megteheti, biztosítjuk a pályát, a felszerelést és edzőről is gondoskodunk. Nem kellene innen-onnan leírt emberek.

Kommentár pedig mindehhez nemigen szükséges. B. L.

HÍREK

Tegyük rendet!

A felszólítás egyetemi kiadványaink területére vonatkozott. Vadász István a rektori hivatal vezetője hat olyan kiadványt sorolt fel a rektori tanács legutóbbi ülésén, amelyek figyelmen kívül hagyva a rendelkezést, a Tájékoztató Hivatal engedélye nélkül jelentek meg. Rendet kell teremteni a kiadványok ügyében, éppen ezért Csizmadia Ernő rektor elvtárs úgy rendelkezett, hogy az érintettek sürgősen szereznek be a szükséges engedélyeket, a kiadványok további zavartalan megjelentetése érdekében.

A klub népszerű kiadványát, a Közönyt is érinti az utasítás. Mindaddig viszont, míg a hivatalos engedély meg nem érkezik, a Közöny csökkentett oldalszámán, de változatlanul hírt ad a sorrakerülő rendezvényekről.

A nemzetközi nőnap tiszteletére március 6-13-ig Papp Iván, metszetkiállítás volt látható a könyvtárban.

Március idusán

Március 15-ről emlékeztek meg vasárnap a Rajk László Szakkollegiumban, hétfőn pedig a Kinizsi utcai kollégiumban, rövid ünnepi műsor összeállításával.

Meghívó

Az MKKE hazánk felszabadulásának 36. évfordulója alkalmából április 3-án 13 órakor az aulában megemlékezést rendez. Ünnepi beszédet mond dr. Csáki Csaba, az ipari kar dékánja. Ezután ünnepi műsor zárja a megemlékezést. Az ünnepségre szeretettel várjuk oktatóinkat, dolgozóinkat, hallgatóinkat.

Ált. karosok és jövődő ált. karosok!

Két év után újra megszerzésre kerül az ált. kari pol. tábor. Várunk benneteket, minden olyan ált. karost, illetve elsőt — jövődőt ált. karost — aki szívesen jönne egy gazdag programmal rendelkező, színvonalas, jó hangulatú táborba Ceglédre, április 6-7-8-án.

Izeltő a programból: 6-án 13 óra, Kende István előadása „Az OKP és a demokratikus alternatíva” címmel. 19 óra, színművészeti főiskolások előadestje; 21 óra, játékos vetélkedő.

7-én délelőtt Szuhay Miklós rektorhelyettes tart beszámolót az egyetemmel kapcsolatos jövőképekről. Délután be-

szelgetés a szakvezető tanszékkel. 19 óra, a Balázs Béla Stúdió filmje: Vitézy László: Párttagfelvétel.

8-án 10 órakor gazdaságpolitikai előadás, előadó Németh Miklós (MSZMP KB). Délután sportversenyek döntői. Jelentkezni lehet a KISZ-bizottságon; az előrendezőbe, Márton János nevére adjátok le a neveteket. Indulás időpontja: április 6., fél 8-kor a Nyugati pályaudvarról.

Várjuk jelentkezéseket!

A pol. tábor szervező biz.

A véradásról

Egyetemünk Vöröskereszt alapszervezete március 3-án önkéntes véradó napot szervezett a Kinizsi utcai kollégiumban. Ezen a véradó napon 210-en jelentek meg, harminchárommal többen, mint az elmúlt évben. Ebből 50 fő egyetemünk oktatója és dolgozója, 148 pedig hallgatónk volt. Az önkéntes véradók közül összesen 198 személytől vettek vért. Ebben az évben — a IX. kerületi Vöröskereszt felhívása szerint — az István Kórház Kardiológiai Osztályán kezelt gyermekek súlyos szívüteméihez szállítják majd az általunk önkéntesen felajánlott vért.

A véradónapon szervezetünk aktivistái felhasználták az alkalmat, hogy két speciális véradócsoporthoz szervezzenek a véradók köréből. Az „évente többször is vért adók” csoportjába összesen 56 fő jelentkezett, az ún. „készenléti véradók” csoportjában pedig 46 főre lehet számítani a jövőben. Ez a magas szám elismerést váltott ki a kerület vöröskeresztes képviselőiből is. A „készenléti csoport” létrejöttének meg szervezése azért is kiemelkedő

fontosságú, mert a szolgálat keretében elsősorban rendkívüli veszélyhelyzetekben; szülésekkel és baleseteknél elégítik ki a nagymennyiségű vér szükségletét.

A rendelkezésre álló vér mennyiség „biztosításán” túlmutat annak a jelentősége, hogy az Országos Vérellátó Szolgálat megbízható nyilvántartással rendelkezik ilymódon a „ritka” vércsoporttal rendelkező emberekről (pl. 0-ás, AB-es és RH-negatív vércsoport, ez utóbbival lakosságunk mindössze 15 százaléka rendelkezik), akiknek azonnali segítsége még több ember életének megmentéséhez járul hozzá. Örömről szolgál, hogy a véradó napon 16 fővel gyarapodott tagjaink száma is.

A IX. kerületi Vöröskereszt és egyetemünk alapszervezete köszönetét fejezi ki ezúton is mindazoknak, akik hozzájárultak a rászorulóknak oly fontos vér mennyiség növeléséhez, de köszönetet mondunk a Kinizsi utcai kollégium gondnokságának is, hogy a szükséges helyiségeket rendelkezésünkre bocsátotta.

MINDENKINEK

PONTRENDSZER

	KOSÁRLABDA		FOCI		ASZTALITENISZ		
	FIU	LÁNY	FIU	LÁNY	VEGYES		
Indulásért:	15	15	15	15	15		
1.	15	15	15	15	15		
2.	10	10	10	10	10		
3.	6	6	6	6	6		
4-6.	3	3	3	3	3		

USZÁS

	50 M GYORS		50 M MELL		50 M HÁT		4x50	4x25	4x25	10x25
	FIU	LÁNY	FIU	LÁNY	FIU	LÁNY	GYORS	LÁB Tempó	MATRAC	TETSZÉS szerint
Indulásért:	2	2	2	2	2	2	4	4	4	10
1.	4	4	4	4	4	4	4	4	4	10
2.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	7
3.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	5
4-6.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3

A KISZ X. kongresszusa tiszteletére nagyszabású versenysorozatot rendez ez év tavaszán a testnevelési tanszék és egyetemünk KISZ-bizottsága.

A programban több sportág is szerepel, azaz a céllal, hogy mindenki kedvére való szórakozást találjon. Terveink szerint kosárlabdában, fociban, asztaliteniszben és úszásban rendezzük meg a versenyeket. Ezek általában egy nap alatt bonyolodnának le, egyes kieséses rendszerben.

Résztevők: minden szak, az első évfolyam, és a tanári kar. Kosárlabdában és fociban egy-egy fiú, illetve lánycsapattal képviselheti magát a szak, asztaliteniszben pedig egy-egy vegyes csapat.

Az összetett pontversenyt az a szak nyeri,

amely a közölt pontrendszer szerint a leg-eredményesebb lesz. A résztvevők mind az egyes versenyek befejeztével mind a versenysorozat végén értékes jutalmat kapnak.

Rendezvényeink sikere érdekében kérünk minden sportolni kívánó fiatalot, hogy keresse a szak sportfelelőst, és jelezze melyik sportversenyen, vagy versenyeken kíván részt venni. Aki pedig a sportoláshoz kedvet érez, az is jöjjön el a rendezvényekre és próbálja azt a kevés kedvet a versenyzőkbe átplantálni! Az első megrendezésre kerülő sportág az úszás lesz március 26-án 14 órától a Műszaki Egyetem uszodájában (Budafoki út 42.). A kosárlabdatorna időpontja március 29. 8.30 óra. A foci és az asztalitenisz a tavaszi sportnapon rendezzük meg.

KISZ-bizottság

Új könyvek

Telephelyválasztás.
Káldyné Esze Magdolna: Nemzetközi kooperáció — nemzetközi vállalkozások.
Szentpéteri Szabolcsné: Gazdasági döntések bizonytalanság esetén
Kovács Árpád: A beruházás folyamata és információrendszere
Bartók István: A fővállalkozás
Beyer-Walter: Az üzemelemzés statisztikai módszerei
Éliás-Sebők-Ujhelyi: A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek az új világ-gazdasági helyzetben
Iványi Attila Szilárd: A gyártmányok versenyképességének fokozása értékeléssel
Andrej Kozmínszki: Szervezetek rendszerelmzése.
Tárkány Szűcs Ernő: Magyar jogi népszokások

DIÁKBARÁTSÁG

A szeptemberben megalakult, teljesen amatőr, spirituális-feldolgozókat éneklő — Ualé együttes öt napot Berlinben töltött a Humboldt Egyetem jogi fakultásának meghívására. A pesti Jogi Egyetem diákjaival adtak közös műsorokat az egyetemi klubban, a most folyó FDJ-kongresszus alkalmából.

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKY HÉLY EDI
Szerkesztőség: 1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548.
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: TILL IMRE igazgató
81-1203, Szikra Lapnyomda, Budapest.
Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató